

PASAULES LUTERĀŅU FEDERĀCIJA

NOSTĀJA PAR TAISNĪGUMU DZIMUMU JAUTĀJUMOS

Priekšvārds

Bibliskais aicinājums uz taisnīgumu ir pašā centrā Pasaules Luterāņu Federācijas (turpmāk – PLF) kopības izpratnē par sevi. Dieva žēlastība mūs atbrīvo, ved mūs kopā Kristū un ļauj dzīvot un strādāt kopā taisnīguma, miera un izlīdzināšanās labā.

PLF par savu uzdevumu uzskata būt par inkluzīvu kopību, kas veicina sieviešu un vīriešu pilnīgu un līdzvērtīgu līdzdalību baznīcas dzīvē un sabiedrībā baznīcai un sabiedrībai izšķirošos procesos, aktivitātēs un programmās. Tā (ar pateicību) raugās vēsturē uz lēmumiem un darbībām, kas pauž šo apņēmiību.

Šī PLF “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos”, kuru apstiprināja PLF kongress 2013. gadā, uzlabo mūsu kopības ceļu pretī inkluzivitātei. Šī nostāja ir veidojusies vispārējās līdzdalības procesā un ir izaugusi no pieredzēm baznīcās, kuras veido PLF. To bagātina luteriskās identitātes bibliskie un teoloģiskie pamati. Tie mūs vada un sniedz mums metodes, ar kuru palīdzību mēs varam kontekstualizēt savu darbību plānus un stratēģijas vietējos reģionos un integrēt dzimumu jautājumus kā nepārtrauktu prioritāti PLF kopības darbā.

Tāpat kā PLF vēsturiskā apņēmiņa pārvarēt vardarbību pret sievietēm un sieviešu apstiprināšana vadošos PLF amatos, arī PLF “Nostāja par

taisnīgumu dzimumu jautājumos” ir vēl viens zīmīgs pieturas punkts PLF ceļā pretī vīzijas īstenošanai par inkluzivitāti.

Šajā dokumentā apkopotie pieturas punkti paver iespēju iesaistīties pārmaiņās, kas norisinās gan attiecībās, gan struktūrās. Šeit atrodams aicinājums ikvienam – īpaši baznīcu vadītājiem, teologiem, vīriešiem un sievietēm, kas ir vadošos amatos, cilvēkiem, kas vada programmas un projektus – pieņemt taisnīgumu dzimumu jautājumos kā daļu no savas ticības. Tādējādi taisnīgums dzimumu jautājumos norāda uz fundamentālām baznīcas esības dimensijām un tās pravietisko balsi sabiedrībā.

Dokuments “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos” nonāk jūsu rokās laikā, kad vēl arvien gan sievietes sastop izaicinājumus baznīcā un sabiedrībā un gan sievietes un vīrieši dzird Dieva aicinājumu veidot tādas attiecības, kas balstās taisnīgumā. Šis dokuments tiek publicēts brīdī, kad PLF kopiena dzird aicinājumus nepārtraukti atjaunoties (*semper reformanda*), gatavojoties luteriskās reformācijas 500. gadadienai 2017. gadā. Es nododu šo dokumentu jūsu lūgšanu caurstrāvotai izpētei, lai tas rastu iespēju īstenoties baznīcas dzīvē un tās struktūrās. Tā kā dzimumu savstarpējās attiecības arī var skart Dieva pārveidojošais spēks, tās var tikt atjaunotas, lai kļūtu taisnīgas un līdztiesības piepildītas.

Rev. Martins Junge,

Pasaules Luterāņu Federācijas ģenerālsekretārs

EJOT KOPĀ PRETĪ TAISNĪGUMAM DZIMUMU JAUTĀJUMOS

Pedagoģiskais ceļš

*“Uzliec rādītāja akmeni, uzlej sev ceļrāža stabu! Ved savu sirdi pa stingru ceļu,
pa ceļu, kuru tu iesi, atgriezies, jaunava Israēla, atgriezies savās pilsētās.”*
(Jer 31:21)

PLF kopienā pedagoģiskās diskusijas par taisnīgumu dzimumu jautājumos sekmēs plašākas pārdomas par to, kā vēlamies mācīt, mācīties, pavadīt laiku, pamācīt un savstarpēji viens otru atbalstīt, turpinot ceļu kopā pretī tādai kopībai, kurā inkluzivitāte tiek konkrēti īstenota.

PLF dokuments “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos” balstās uz noteiktiem noteikumiem un priekšstatiem, kas konkrēti sagatavo pretī taisnīguma īstenošanu šajos jautājumos. Šiem noteikumiem un priekšstatiem ir jāsekmē darbības plānu pieņemšanas process atbilstoši dažādām kontekstuālām realitātēm.

Svētajos Rakstos mēs lasām:

“Kunga bauslība pilnīga, tā atveldzē dvēseli, Kunga liecība droša, tā vientiesi dara gudru, Kunga pavēles skaidras, tās sirdi ielīksmo, Kunga bauslis šķīsts, tas dara acis gaišas, Kunga bijība šķīsta, tā pastāv mūžam, Kunga spriedumi taisni, visos ir patiesība, par zeltu tie tīkamāki un tīrzelta krājumiem, saldāki nekā medus un pilošas kāres.” (Ps 19:8–11)

Bibliskais tēls, kas runā par likumu un tādu uztveri, kas atjauno dvēseli un liek sirdij priecāties, palīdz sievietēm un vīriešiem atjaunot taisnīgumu un patiesu cieņu attiecībās.

Šinī dokumentā ir ietvertas divas daļas. Tās ir: “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos” principi un “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos” metodoloģija.

PLF “Nostājas par taisnīgumu dzimumu jautājumos” principi sniedz modeli, ar kura palīdzību mēs varam orientēties šo jautājumu iedzīvināšanā visos kopienas līmeņos.

“Nostājas par taisnīgumu dzimumu jautājumos” principi

Paužot PLF kopības apņemšanās, kas ir saistītas ar “Nostāju par taisnīgumu dzimumu jautājumos”, centrāli svarīgi ir desmit principi. Tie ir svarīgi kopienas izpratnē par šiem jautājumiem un ir kā mērauklas, ar kurām izvērtēt kopības darbības, un kā norādījumi jeb ceļa zīmes tās ceļā pretī taisnīgumam dzimumu jautājumos.

“Nostājas par taisnīgumu dzimumu jautājumos” metodoloģija

PLF “Nostājas par taisnīgumu dzimumu jautājumos” metodoloģija sniedz nepieciešamo, lai iedzīvinātu taisnīguma principus dzimumu

jautājumos reģionāli un PLF dalībbaznīcās, sagaidot, ka šī nostāja tiks piemērota lokālajam kontekstam.

Šis process tiks vērots saistībā ar tā reģionālajām izpausmēm. Globālā līmenī PLF ģenerāļsekretārs savā atskaitē Kongresam referēs par progresu dokumenta “Nostājas par taisnīgumu dzimumu jautājumos” īstenošanā.

Metodoloģijas un instrumenti šajā ceļā tiks attīstīti tā, lai programmas un procesi būtu vieglāk piemērojami un pieejami PLF dalībbaznīcu grupās, kurās šie jautājumi ir nozīmīgi.

Mūsu mērķis ir izveidot kopienas, kuru dalībnieki mācās un īsteno praksē savas zināšanas, kur notiek zināšanu līdzdalīšana un kur šo kopienu locekļi viens otru efektīvi atbalsta.

BIBLISKAIS UN LOĢISKAIS PAMATS

“Sākumā Dievs radīja debesis un zemi. Un zeme bija tukšum tukša, tumsa bija pār dzīlēm, un Dieva gars lidinājās pār ūdeņiem. (..) Un Dievs redzēja visu, ko bija darījis, un, redzi, tas bija ļoti labi!” (1Moz 1:1–2, 31a)

1. Mozus grāmatā radīšanas stāsti izteiksmīgi izklāsta radīšanas procesu, kurā viss esošais pilnībā ir atkarīgs no Dieva. Radīšanas stāsts 1. Mozus grāmatas 2. nodaļā bieži ir izmantots ne tikai, lai izvirzītu argumentus par to, ka cilvēcē pastāv pretišķības, bet arī par to, ka viena cilvēces daļa (vīrišķais dzimums) ir pārāka par otru (sievišķo dzimumu). Tomēr radīšanas stāsti 1. Mozus grāmatā var tikt izprasti tā, ka vissvarīgākā atšķirība pastāv nevis starp vīrieti

un sievieti, bet starp Dievu un radību. Radība ir atkarīga no Dieva: tās ir radības galvenās teoloģiskās attiecības.

Šo fundamentālo atšķirību starp Dievu un cilvēku definē mīlestība, nevis kāda īpaša atšķirība starp pašiem cilvēkiem. Lai gan stāsti par radīšanu dažkārt ir lasīti, lai pamatotu ne tikai atšķirību dzimumu starpā, bet arī sieviešu zemāku novērtējumu, tomēr vispusīgāka šā teksta lasīšana parāda, ka tam nav pamatojuma.

Cits izejas punkts var būt vienlīdzība. (1Moz 1:27) Dievs visus ir radījis vienlīdzīgus. Dievs arī aicina cilvēci savstarpēji dalītā namturībā, lai tā rūpētos par arvien turpinošos radīšanas procesu, kuru veic Dievs.

Šo rūpju ētika un iemiesotā mīlestība šajā lasījumā no 1. Mozus grāmatas uzsver ētiku dzimuma taisnīguma jautājumos, jo viesmīlība, mīlestība un dažādību pieņemšana pārspēj visu pārējo, apzinoties, ka cilvēki vienmēr ir Dieva acu priekšā jeb Dieva klātbūtnē. Visi cilvēki kopā ir aicināti būt par namturiem viens otram un visai radībai.

“Un Dievs teica: “Taisīsim cilvēku pēc mūsu tēla, pēc mūsu līdzības, lai tas valda pār zivīm jūrā un pār putniem debesīs, un pār lopiem, un pār visu zemi, un pār visiem rāpuļiem, kas rāpo pa zemi!” Un Dievs radīja cilvēku pēc sava tēla, pēc Dieva tēla viņš radīja to – vīrieti un sievieti viņš radīja!”
(1Moz 1:26–27)

Svētie Raksti mums sniedz inkluzivitātes pamatu. Evaņģēlijos mēs redzam, ka Jēzus attieksme pret sievietēm bija atvērta, inkluzīva,

pieņemoša un atjaunojoša. Bibliskās liecības apstiprina, ka Dieva Vārds ir pāri plūstošas dzīvības vārds visiem – sievietām un vīriešiem.

Kā kristībā līdzvērtīgu locekļu kopiena baznīca ir aicināta pravietiski pasludināt un īstenot inkluzivitāti. Vēstulē galatiešiem 3:27–28 mēs lasām:

“.. jo jūs visi, kas esat uz Kristu kristīti, esat ietērpti Kristū. Tur nav ne jūda, ne grieķa, tur nav ne verga, ne brīvā, tur nav ne vīrieša, ne sievietes – jūs visi esat viens Jēzū Kristū.”

Attiecību nozīmē starp dzimumiem šie bibliskie un teoloģiskie lasījumi iedvesmo kopienas uz pārveidojošu dialogu. Pilnīgas un līdzvērtīgas partnerattiecības starp vīrieti un sievieti ir iespējamās, tāpat kā ir iespējama to stereotipu laušana par dzimumiem, kas pakļauj sievietes un arī vīriešus un pārkāpj Dieva dotu integritāti un cieņu. Kopienai turpinot savu ticības un cerības ceļu, Svētais Gars mūs atbrīvo, lai mēs bibliskos tekstus skaidrotu atdzīvinoši un dzīvību apliecinoši. Šāda ir pilnvara, kas ir dota PLF darbībai izšķirošu lēmumu pieņemšanas līmenī.

Pilnvara

2009. gada oktobrī PLF kongress saņēma dokumentu *““Jūsu starpā tā nenotiks!” Ticības pārdomas par dzimumu un spēku” (““It will not be so among you!” A Faith Reflection on Gender and Power”)*¹ un nobalsoja

---

¹ www.lutheranworld.org/content/resource-it-will-not-be-so-among-you-faith-reflection-gender-and-power.

“iedrošināt PLF dalībbaznīcas aktīvi līdzdarboties procesā, kas ved pie PLF dzimumu politikas attīstības”.

2010. gadā PLF Vienpadsmitā asambleja pieņēma divas rezolūcijas:

PLF Inkluzivitātes principi

Dzimumu līdzvērtība:

PLF Asamblejā, Kongresā, valdes locekļu lokā un visās tās komitejās un vienībās visos reģionālajos līmeņos vismaz ar 40 procentiem ir jābūt pārstāvētiem abiem dzimumiem – gan sievietēm, gan arī vīriešiem. Šai dzimumu kvotai ir jābūt respektētai arī jaunatnes pārstāvju vidū.

Visās aktivitātēs, kuras tā organizē visos reģionālajos līmeņos, PLF ir jārespektē šis pamatprincips, un PLF darbiniekiem ir jāmudina tāpat darīt tiem, ar kuriem tie sadarbojas.² Šis pamatprincips arī attiecas uz PLF kopienas biroja izpildošajiem darbiniekiem.³

Rezolūcija par taisnīgumu dzimumu jautājumos

Mēs aicinām Asambleju mudināt PLF dalībbaznīcas no jauna pievērsties patiesai, praktiskai un efektīvai PLF nostājas un lēmumu īstenošanai attiecībā par sieviešu pilnīgu līdzdalību baznīcas dzīvē un PLF kopienā, kā arī sabiedrībā.

---

² Apzinoties esošos izaicinājumus, tās tikšanās un aktivitātes, kurās šis pamatprincips nav piemērots, nav uzskatāmas par spēkā neesošām. To neatbilstība šim pamatprincipam ir formāli jāatzīst un jāplāno darbības, kas esošo situāciju uzlabotu.

³ “Mūsu dienšķo maizi dod mums šodien” (*Give Us Today Our Daily Bread*), PLF Vienpadsmitās asamblejas oficiālais ziņojums, Štutgartē, Vācijā, 2010. gada 20. – 27. jūlijā (*Geneva: The Lutheran World Federation, 2010*), 61. lpp.

Mēs aicinām visas PLF dalībbaznīcas izstrādāt atbilstošus noteikumus un normatīvus, kas nodrošina sievietes vietu vadošos ordinētos un laju amatos, kā arī nodrošina teoloģiskas izglītības iespējas. Mēs aicinām tās baznīcas, kuras sievietes neordinē, ar lūgšanu caurstrāvētu attieksmi pārdomāt šādu izvairīšanos un tās ietekmi šajā jautājumā uz tiem, kuriem netiek ļauts īstenot savu Dieva doto aicinājumu tādēļ, ka šie cilvēki ir sievietes. Sāpes par šādu izslēgšanu, zaudējot Dieva dotās dāvanas, pieredz visa baznīca.

Mēs aicinām PLF dalībbaznīcas un sekretariātu ietvert dzimumu jautājumu analīzi kā bibliskus un teoloģiskus instrumentus visos PLF dalībbaznīcu dzīves aspektos attiecīgajā kopienā, tajā ietverot diakonijas un aizstāvības darbu.

Mēs vēlamies skaidru darbības plānu kontekstualizētai nostājai dzimumu jautājumos, kas varētu tikt īstenota PLF dalībbaznīcās visos līmeņos un būtu obligāta PLF sekretariātam.

Mēs aicinām atbalstīt sievietes vadošos laju vai ordinētos amatos, īpaši sievietes bīskapes un prezidentes kā vitāli svarīgas mūsu kopienas locekles.

Mēs aicinām PLF un tās dalībbaznīcas ieņemt skaidru nostāju pret vardarbību, apzinoties katras personas tiesības justies drošam un respektētam arī pašam savās mājās.

Mēs aicinām Kongresu pieņemt jautājumu par dzimumu taisnīgumu kā pastāvīgu tēmu tās darba kārtībā. Tā kā šajā Asamblejā nav līdzvērtīgi

pārstāvēti vīriešu un sieviešu dzimuma jaunieši, Koncilam ir jāpievērš īpaša uzmanība arī šim jautājumam.⁴

Tiekoties 2012. gadā Bogotā, Kolumbijā, PLF Kongress pieprasīja Kopienas pārvaldei iesniegt PLF “Nostājas par taisnīgumu dzimumu jautājumos” projektu Kongresam 2013. gadā. PLF “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos” tika pieņemta Kongresā Ženēvā 2013. gada jūnijā.

Definīcija

PLF “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos” izklāsta principus un sniedz kopienai pamatu, uz kura balstoties sasniegt taisnīgumu dzimumu jautājumos.

Taisnīgums dzimumu jautājumos ietver sieviešu un vīriešu cieņas aizsardzību un veicināšanu, kuri, būdami radīti Dieva līdzībā, ir līdzatbildīgi radības namturi. Taisnīgums dzimumu jautājumos tiek izpausts līdztiesībā un izlīdzinātās spēka attiecībās starp sievietēm un vīriešiem, kā arī tādu institucionālo, kultūras un starppersonisko privilēģiju un apspiešanas sistēmu izskaušanā, kuras veicina diskrimināciju.

Taisnīgums dzimumu jautājumos: kopienas vīzija

Dieva žēlastības atbrīvota, kopiena Kristū dzīvo un darbojas kopā taisnīgas, mierpilnas un samierinātas pasaules labā.⁵

---

⁴ Turpat, 56. lpp.

Kopiena tiek aicināta dzīvot un strādāt Kristū, lai pievērstos netaisnības un apspiestības jautājumiem un radītu transformētas realitātes un kopienas ar labu dzīvi un taisnīgām attiecībām starp dzimumiem, kas sekmē visas cilvēka esamības uzplaukumu un ved tam pretī.

Dzīve kopienā ietver kopīgu garīgo ceļu, ko sekmē Dieva žēlastības evaņģēlijs, kristības saņemšana un īstenošana dzīvē, kā arī kopība Svētajā Vakarēdienā ar Dievu un vienam ar otru. Esība Kristū ietver sevī to, ka, lai gan mūsu atšķirības paliek, tām ir atšķirīga nozīme: mūsu atšķirības ir dāvanas – viena nav labāka par otru. Atšķirības neved pretī nevienlīdzībai.

Dzimumu perspektīvas pamatojas attiecībās un saistās ar citām sociālajām kategorijām. Šāda saistīta pieeja pieņem, ka noteikti identitātes aspekti ir izejas punkti spējai izšķirt saistību vienam ar otru. Tādas kategorijas, kā, piemēram, dzimums, rase, tautība, vecums, darba nespēja un sabiedriskā kārtā ir savstarpēji saistītas individuālajā un strukturālajā līmenī. Pastāv nevienlīdzības sistēmas; tās ir jāanalizē atsevišķi, lai gan tās ir saistītas ar pārvaldīšanas spēkiem. Arī citi instrumenti palīdz, lai pievērstos apspiestības realitātēm, kas saistās ar rasi, sabiedrības kārtu, kastu un vecumu un to attiecībām ar jautājumiem par dzimumu, lai organizācija varētu uzņemties iniciatīvu, kas ved pretī transformācijai.

Cilvēku attiecības un struktūras orientē sistēmas un organizācijas, kuras nodrošina taisnīgumu. Globālās un starptautiskās organizācijas, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācija (ANO) sniedz legālas sistēmas, lai

---

⁵ PLF stratēģija (*LWF Strategy 2012–2017*, 9). www.lutheranworld.org/content/core-lwf-documents.

regulētu valstis un indivīdu grupas. Šajā PLF “Nostājā par taisnīgumu dzimumu jautājumos” praksē tiek atzīts konceptualizējoša taisnīguma ceļš. Reliģiskās organizācijas un baznīcas koncepciju par taisnīgumu saista ar biblisko teoloģisko izpratni. Taisnīgums tiek skaidrots bibliskā, pravietiskā un teoloģiskā nozīmē. Šāda izpratne sniedz kritisku pieeju kontekstam un tiecas analizēt realitāti ar instrumentiem, kas ir dialogā ar cilvēku tiesību perspektīvām un teoloģiskajām koncepcijām.

PLF “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos”, tās principu un metodoloģijas attīstība ir mēģinājums īstenot iepriekš minētās apņemšanās dzimumu taisnīguma jomā un iedrošināt sievietes un vīriešus nodrošināt dzimumu taisnīgumu visās aktivitātēs un struktūrās.

Kritēriji: nosakot kritērijus dzimumu taisnīgumam, viens no centrālajiem jautājumiem, kas jāizvirza, ir šāds: kas ir nepieciešams cilvēkiem, kuri ir diskriminēti dzimumu apspiestības dēļ?

Daži kritēriji, kas ir minēti tālāk, tiek izmantoti kā indikatori, lai noteiktu vispārējas maiņas attiecībās vai organizatoriskajās struktūrās saistībā ar taisnīgumu dzimumu jautājumos:

- **nevardarbīga pieeja:** jebkāda vardarbība, dzīvības vai spēju zaudēšana, kā to definē grupa bez sociālām un reliģiskām privilēģijām;
- **indikatoru noteikšana:** līdzvērtīga sieviešu un vīriešu līdzdalība (skaitliski); līdzvērtīgas līdzdalības nozīmība (kvalitatīvi);
- **līdzvērtīga līdzdalība** vadībā lēmumu pieņemšanā kvantitatīvi un kvalitatīvi;

- **līdzvērtīga pieeja** resursiem un to izmantošanai;
- **ANO un cilvēktiesību** standartu un nolikumu izmantošana.

Katrā atsevišķajā kontekstā ir jādefinē specifiskas norādes, fakti un skaitļi, viedokļi un uztveres veidi, lai norādītu uz maiņām vai progresu kontekstualizējošu darbību plānā, kura mērķis ir īstenot dzimumu taisnīguma principus, kas ir minēti šajā nostājā.

MĒRĶIS

PLF “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos” tiecas sagatavot politiskus instrumentus, kas palīdz dzimumu taisnīguma veicināšanas procesā, lai veidotu inkluzīvas un pastāvēt spējīgas kopienas un baznīcas.

PLF “Nostājai par taisnīgumu dzimumu jautājumos” ir jākalpo kā instrumentam kopienai un tās dalībbaznīcām, draudzēm, grupām un organizācijām, lai sasniegtu dzimumu līdztiesību, veicot kontekstualizējošas darbības, kas veicina taisnīgumu un cilvēku cieņu.

NOZĪME: KĀPĒC IR NEPIECIEŠAMA “NOSTĀJA PAR TAISNĪGUMU DZIMUMU JAUTĀJUMOS”

Mūsu nodoms ir veidot radošus impulsus, kas, piemēram, veicinātu sociālo apstākļu, normu, vērtību un spēka attiecību transformāciju, kā arī jaunas darbības, kas palīdzētu nodrošināt taisnīgumu jautājumos par

dzimumu. Mēs sagaidām, ka PLF “Nostājas par taisnīgumu dzimumu jautājumos” pieņemšana vedīs dalībbaznīcas un Kopienas pārvaldi pretī:

- šīs nostājas līdz ar tās vadlīnijām atzīšanai, lai to īstenotu kā kopienas apņēmību ceļā pretī taisnīgumam jautājumos par dzimumu;
- savu iespēju un izaicinājumu, kurus sastop baznīcas novērtēšanai, tām tiecoties panākt taisnīgumu jautājumos par dzimumu;
- vīriešu un sieviešu līdzdalībai baznīcas dzīvē, pieņemot lēmumus, un pieejai teoloģiskai izglītībai un formācijai, risinot iespējamus nevienlīdzības jautājumus šajās jomās;
- sieviešu un vīriešu iedrošināšanai uz diskusijām un pārdomām par lomām, kādas tradicionāli tiem sociāli ir tikušas iedalītas, virzoties pāri kultūras tradicionāli uzliktajiem uzdevumiem baznīcas un sabiedrības dzīvē tā, ka tie, kuriem ir spējas un griba kalpot, pildot citus uzdevumus, bagātinātu dinamiku draudzēs un kopienās;
- baznīcas vadības iedrošināšanai uz diskusijām un pārdomām par sakrālo tekstu interpretāciju, kas nostāda citā gaismā to jēgu, un, ja nepieciešams, uz jaunu interpretāciju, domājot par sieviešu un vīriešu lomām un atbildību. Baznīcas vadītājiem ir iespēja strādāt ar reliģiskajiem un laicīgajiem vadītājiem, lai veicinātu līdztiesību dzimumu jautājumos.

Ko šī nostāja nozīmē PLF kopienai?

Šī nostāja ir vērtību izpausme, tā ir vīzija, kas sniedz ievirzi, kā īstenot taisnīgumu dzimumu jautājumos. Tā sniedz mērķu modeli.

Pastāv dažādi politiskās iesaistīšanās modeļi kopienā. Kopiena ir strukturēta tā, ka Kongresa un Asamblejas lēmumi balstās savstarpējā PLF dalībbaznīcu pavadībā un atbildībā.

Satversme skaidri norāda, ka PLF ir tās autonomo dalībbaznīcu instruments un tur nav hierarhiskas varas.

Līdz ar brīvību nāk arī atbildība. Satversmes III punktā “Daba un darbības” teikts, ka PLF dalībbaznīcas “ir savstarpējā saskaņā par Dieva Vārda sludināšanu un ir vienotas kanceles un altāra kopībā”. Tālāk – PLF

“veicina vienotu liecību Jēzus Kristus evaņģēlijam...

visā pasaulē dalībbaznīcās veicina diakonijas darbu, cilvēka nepieciešamību nodrošināšanu, cilvēka tiesību un miera sekmēšanu, sociālo un ekonomisko taisnīgumu, rūpes par Dieva radību un dalīšanos ar resursiem;

ar kopīgu studiju palīdzību veicina sevis izpratni un kopību dalībbaznīcās.”⁶

Tātad šī nostāja ir veids, kādā PLF izpauž tās dalībbaznīcu vienoto liecību, cilvēku tiesību, taisnīguma, kā arī šo baznīcu sevis izpratnes sekmēšanu. Tas ir veids, kādā detalizētāk izpaust to, ko nozīmē būt kopienā tās dažādajos līmeņos vai noteiktās atbildības sfērās.

---

⁶ www.lutheranworld.org/content/core-lwf-documents.

KONGRESA REZOLŪCIJAS

2013. gada Kongresā tā dalībnieki nobalsoja:

“Pieņemt PLF “Nostāju (principus) par taisnīgumu dzimumu jautājumos” un tās rekomendācijas kā modeli apņēmībai īstenot taisnīgumu dzimumu jautājumos visos kopienas līmeņos;

pieņemt PLF “Nostājas par taisnīgumu dzimumu jautājumos” metodoloģiju un ieteikt tās īstenošanu reģionālās izpausmēs un dalībbaznīcās, sagaidot, ka šī metodoloģija tiks pieņemta atbilstoši lokālajam kontekstam;

pieprasīt no ģenerālsekretāra atskaiti Kongresam par PLF “Nostājas par taisnīgumu dzimumu jautājumos” īstenošanu PLF kopienā.”

ATBILDĪBAS LĪMEŅI

Saskaņā ar PLF Satversmi šīs nostājas īstenošanā tiek ietverti šādi līmeņi:

1. Kongress, Koncils un amatpersonu tikšanās

- lietos šo nostāju, lai sniegtu vispārēju virzienu un organizētu Kopienas pārvaldes darbu; pārvaldes orgāni ir atbildīgi par lēmumu īstenošanas novērtējumu attiecībā uz sievietēm un vīriešiem un organizatoriskās struktūras un programmatiskā darba saskaņošanu ar taisnīguma principiem dzimumu jautājumos.

2. Kopienas pārvaldei, tās programmām un projektiem, kā arī PLF programmām attiecīgajās valstīs

- **kur vien iespējams, ir jāizmanto** šī nostāja, lai attīstītu un novērtētu veikto darbu. Šīs nostājas piemērošana darbam ietver apņēmību palielināt apzinātību un prasmes, nodrošinot pavadību un vadot procesus, kuru mērķis ir taisnīgums dzimumu jautājumos. Ir nepieciešama pārvaldība, lai veiktu sistemātiskus pārskatus par institūcijas procedūrām, un apņēmība, lai izdarītu analīzi par dzimumu jautājumiem, tādējādi nodrošinot adekvātas sistēmas un darbības, kuras veicinātu līdztiesību dzimumu un taisnīguma jautājumos tās programmatiskajā darbā un darbinieku komplektēšanā.

3. Dalībbaznīcas

- **nodrošina lēmumu un rezolūciju īstenošanu** Asamblejas un Kongresa līmenī un atbalsta un pavada viena otru, pētot dzimumu taisnīguma jautājumus kontekstualizāciju kopīgā atbildībā.

Katras dalībbaznīcas autonomija tās kontekstā un realitātē tiek cienīta; dalībbaznīcas ir pieņēmušas iespēju iet kopīgi savstarpējā mijiedarbībā un kopīgā atbildībā. Tam ir nepieciešama šā procesa pārraudzība, kā arī šo lēmumu un rezolūciju pieņemšana un kontekstualizēšana.

4. Reģionālās izpausmes

- **sniedz iespējas** kontekstualizēt PLF “Nostāju par taisnīgumu dzimumu jautājumos” dialogā un pieredzē.

Vietējie reģioni sniedz platformu, uz kuras balstoties var tikt izteikta savstarpēja pavadība un atbildība ar savstarpēji pieņemtiem darbības modeļiem, instrumentiem un metodēm. Tās veido telpu, lai nodrošinātu to, ka lokālās pieejas tiek bagātinātas transkontekstuālās pieredzēs.

PLF “NOSTĀJAS PAR TAISNĪGUMU DZIMUMU JAUTĀJUMOS” PRINCIPI

PLF ir baznīcu kopiena, kas ir apņēmusies:

1. **Veicināt** taisnīgumu jautājumos par dzimumu kā teoloģisku pamatu, lai sludinātu visu cilvēku cieņu un taisnīgumu un veicinātu dzimumu līdztiesību kā vispārēji atzītas cilvēktiesības.
2. **Uzturēt** cieņas un taisnīguma vērtības, inkluzivitāti un līdzdalību, kopīgu atbildību un caurredzamību, kas pauž cieņu pret visām cilvēku dāvanām.
3. **Reģionālajos un lokālajos līmeņos piemērot** PLF Asambleju un Kongresu inkluzivitātes, dzimuma un paaudžu līdzsvara jautājumos, nodrošinot līdzvērtīgu sieviešu un vīriešu reprezentāciju un līdzdalību visos lēmumu pieņemšanas pozīciju līmeņos.
4. **Nodrošināt** analīzi jautājumos par dzimumu visu veidu humanitārajā un attīstības darbā un apzināti pievērsties taisnīgumam dzimumu jautājumos, lai veicinātu taisnīgumu un inkluzivitāti. Šā iemesla dēļ ir

ārkārtīgi svarīgi atzīt un analizēt attīstības procesu ietekmi uz dzimumu līdztiesību.

5. **Atbalstīt** sieviešu lomas spēcīgāšanu kā nozīmīgu stratēģiju, lai izbeigtu nevienlīdzīgu resursu sadalīšanu un novērstu dzimuma vardarbību.
6. **Aktīvi veicināt** vīriešu iesaistīšanu domu apmaiņā par viņu transformētu iestāšanos jautājumos par dzimumu taisnīgumu.
7. **Pievērsties** tādu sistemātisku un strukturālu darbību izskaušanai, kas veido šķēršļus sieviešu pilnvērtīgai līdzdalībai vadībā un lēmumu pieņemšanas procesos.
8. **Nodrošināt** to, ka svarīgākās organizatoriskās nostājas, sistēmas, prakses, budžeti, cilvēku resursu sadale, darbinieku sagatavošana, reprezentācija, apmācība, pārvalde un lēmumu pieņemšanas struktūras pauž vienlīdzību jautājumos par dzimumu un atbalsta līdzvērtīgu sieviešu un vīriešu līdzdalību.
9. **Nodrošināt** to, ka analīze jautājumos par dzimumu tiek veikta visās projekta ciklu programmās un pakāpēs. Tas ietver izvērtējumu pirms darba veikšanas, plānošanu, īstenošanu, uzraudzību un izvērtējumu pēc darba veikšanas.
10. **Iesaistīties** visos teoloģijas, liturģijas un garīgās dzīves aspektos no taisnīguma dzimumu jautājumos perspektīvas.

PLF “NOSTĀJAS PAR TAISNĪGUMU DZIMUMU JAUTĀJUMOS”

METODOLOĢIJA

PLF “Nostājas par taisnīgumu dzimumu jautājumos” metodoloģija orientē dzimuma taisnīguma īstenošanas procesu.

Vadlīnijas, kuras tā sniedz pedagoģiskās pieejas pārdomām par taisnīgumu dzimumu jautājumos, balstās trīsdaļīgā metodoloģijā, kurā ir ietverta **redzēšana**, **spriešana** un **darbība**, kas kopā veido šīs nostājas apņemšanos kontekstualizāciju.

Visās kopienas izpausmēs tiek sekmēta šī metodoloģiskā pieeja, šīs fundamentālās koncepcijas pieņemot un attiecinot uz savu kontekstu.

- **Redzēt** nozīmē iedziļināties katrā realitātes un konteksta izpausmē un to pētīt.
- **Spriest un spēt izšķirt** nozīmē izmantot bibliskos, teoloģiskos un vispārēji pieņemtus konceptus par cilvēktiesībām, lai izprastu šo realitāti un galvenos jautājumus, kuri izriet no šā konteksta.
- **Darboties** nozīmē īstenot praksē. Pēc teksta izlasīšanas un realitātes izvērtēšanas tiek pieņemts lēmums veikt darbības, kas atbilst specifiskajam kontekstam.

Redzēt: kur atrodas mūsu kopiena savā ceļā pretī inkluzivitātei? Pirmā daļa parāda, cik tālu esam tikuši jautājumos par sieviešu līdzdalību un dzimumu analīzi. Tā stāsta par sieviešu līdzdalību kopienā un par to, kā dzimums ir kļuvis par teoloģisku instrumentu. Lūkošanās uz realitāti un uzmanīga ieklausīšanās dažādās kopienas balsīs par dzimumu un šķēršļiem, kuri ir jāstāp i īpaši sievietēm, tiek arī ieteikta kā pirmais solis šīs PLF “Nostājas par taisnīgumu dzimumu jautājumos” īstenošanā. Apziņas veidošanās

process par dzimumu un nostāja nevar sākties no tukšuma. Tas balstās dažādu grupu, kopienu un šajā procesā iesaistītu indivīdu “zināšanās”.

Spriest/spēt izšķirt: bibliskie un teoloģiskie pamati. Kādēļ taisnīgums jautājumos par dzimumu ir svarīgs luterāņu kopienai? Kopienā Bībele un luteriskā tradīcija ir tās ticības perspektīvas, uz kurām balstoties notiek diskusija par dzimumu. Ticības valodā dzimumu līdztiesība tiek skaidrota kā taisnīgums jautājumos par dzimumu. Taisnīgums ir sākuma punkts diskusijai par līdztiesīgām attiecībām. Taisnīgums ir pravietiskais pasludinājums un pamats, uz kura balstoties īstenot pārveidi un nodrošināt cieņu attiecībā pret visiem. Šī bibliskā ideja par taisnīgumu caurstrāvo teoloģisko diskusiju un iezīmē visu šo tēmu. Fundamentālie teoloģiskie koncepti luteriskajā identitātē tiek analizēti dzimumu taisnīguma prizmas gaismā. No šā dialoga veidojas teoloģiska pieeja nostājai par dzimumu taisnīgumu.

Darboties: piemērošana praksē un kontekstualizēšana. Šī trešā daļa parāda darbības stratēģiskos principus un to īstenošanu. Darba kārtība ceļā uz taisnīgumu dzimumu jautājumos tiek īstenota ar septiņu pieturas punktu palīdzību: ievads vērtībās un mērķos, kurus vēlamies sasniegt, kam seko šo mērķu sasniegšanas stratēģijas izpausmes. PLF “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos” ir konceptualizēta kā process, kurā ir nepieciešama vispārēja līdzdalība, lai atspoguļotu un darbotos dzimumu taisnīguma labā, tiecoties sasniegt dzīvu nostāju, kuru var kontekstualizēt un izmantot dažādos reģionos. Ar 142 dalībbaznīcām septiņos ģeogrāfiskajos reģionos

(Āzijā, Āfrikā, Ziemeļ- un Austrumeiropā, Rietumeiropā, Ziemeļamerikā, Latīņamerikā un Karību reģionā) kopienas konteksts ir ļoti daudzveidīgs. Viena šī daudzveidības izpausme ir lielā valodu dažādība, kas ir kopienā, kamēr darbs Kopienas pārvaldē notiek angļu, franču, vācu un spāņu valodā. Tas ir izaicinājums – rakstiski izpaust šo bagātīgo daudzveidību un izteikt argumentus tā, ka tie kļūst par aicinājumu turpināt dialogu, iesaistīties tajā un būt atvērtiem kontekstualizācijas dažādās izpausmēs. Kā lai mēs veidojam tekstu tā, lai tas izaicina uz tālāku diskusiju, kas ved pretī pārveidei?

PLF “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos” ir aicinājums iesaistīties attiecību un struktūru maiņas kustībās baznīcā, sabiedrībā un dzīvē vispār. Izpratnē, ka dzīvība ir vissvarīgākā, šī metodoloģiskā pieeja sniedz ieteikumus par to, kā kontekstualizēt dažus no principiem, kuri ir definēti šajā nostādnē. Tādējādi vispirms ir tās realitātes apzināšana, kurā cilvēks atrodas, tad jautājumu uzdošana un izprotoša konteksta analīze, tie ir pirmie soļi, kuriem seko teoloģiskas pārdomas dialogā ar cilvēktiesību perspektīvām un kritiski izvērtējošiem attīstības, struktūru un kultūras tradīciju modeļiem. Tomēr nepietiek tikai ar analīzi. Svarīga ir prakse, koncepciju un vērtību iedzīvināšana. Tādēļ mērķu īstenošana un sasniegšana ir sagaidāmais un nepieciešamais iznākums.

Dažādu kultūru, kurās ir aktīva kopība, kontekstualizēšana arvien ir izaicinājums. Pat tad, ja kultūra ir definēta kā zināšanu sistēmas, kuras apvieno uzvedību, ticību, vērtības un pieņemtus simbolus, tiek pieņemts, ka šī izpratne ir nevis statiska, bet dinamiska. Kontekstualizēšanas procesam

tādējādi ir jāņem vērā kultūras komponenti un dinamika. Tātad katrs konteksts definēs prioritātes, kuras ir jāīsteno attiecīgajos apstākļos. Viena realitāte nevar diktēt neko citai un definēt, kas tai būs svarīgs. Savstarpēja mācīšanās un dalīšanās bagātinās konkrētas darbības visās baznīcas un sabiedrības sfērās, tiecoties sasniegt taisnīgumu dzimumu jautājumos.

Kādu pārveidi šī nostāja ienes to cilvēku dzīvē, kuri ir iesaistījušies pārdomās un darbībā? Tas ir principiāli svarīgs jautājums, kas iet līdzī šim procesam.

Visbeidzot – priecājieties! Sviniet šo iespēju sanākt kopā un diskutēt par noteiktām maiņām baznīcas dzīvē un teoloģijā. Priecājieties par kopību!

Dievs aicina savus ļaudis, kad tie kopā lūdz un dzied, uz jaunu dzīvi, ejot kopā roku rokā. Šis jaunais laiks ir gatavs uz maiņām, šis brīdis ir tagad. Iesim kopā, neviens nevar iet viens pats! Nāciet, iesim kopā! (*Thuma Mina 221, Deus chama a gente pra um momento novo.*)

KUR ATRODAS MŪSU KOPIENA TĀS CEĻĀ PRETĪ INKLUZIVITĀTEI?

Sieviešu vadošā loma un līdzdalība

Gadu desmitu gaitā PLF ir turpinājusi darboties saskaņā ar tās teoloģisko un praktisko apņēmību pieņemt inkluzivitāti kā vienu no tās galvenajām vērtībām.

To var saskatīt agrāk pieņemtajos lēmumos, kuru mērķis ir nodrošināt sieviešu līdzdalību:

- 1952. gadā PLF Otrajā asamblejā Hanoverā, Vācijā, tika iekļauta un tajā uzturēta 1975. gadā izveidotās pirmās Sieviešu padomes (*Women's Desk*) Pārstāvju komiteja (*Advisory Committee*) priekštece Sieviešu komisija (*Women's Commission*). Lēmums izveidot Sieviešu padomi tika pieņemts 1970. gadā PLF Piektajā asamblejā Evianā, Francijā.
- 1984. gadā PLF Septītā asambleja Budapeštā, Ungārijā, pieņēma izšķiroši svarīgu lēmumu par sieviešu un laju līdzdalību, ar kuru tiek nolemts izveidot "kvotu sistēmu", lai nodrošinātu vismaz četrdesmit procentu sieviešu līdzdalību. Astotā (Kuritibā, 1990. g.) un Devītā (Vinnipegā, 2003. g.) asambleja apstiprināja šīs apņemšanās.

PLF dalībbaznīcas, kas ordinē sievietes: 77%

PLF dalībbaznīcas, kas neordinē sievietes: 23%

Locekļu skaits procentuāli PLF dalībbaznīcās, kas ordinē sievietes: 93%

Locekļu skaits procentuāli PLF dalībbaznīcās, kas neordinē sievietes: 7%

Šī shēma parāda, ka lielākā daļa no 70,5 miljonu lielās luterāņu kopienas pieder pie PLF kopienas baznīcām, kas ordinē sievietes.

- Asamblejas un Kongresi, Kopienas pārvaldes galvenās lēmumu pieņemšanas instances ir pārliecinātas, ka sieviešu devums ordinētā garīgā darbā ir prakse, uz kuru jātiecas globālajā kopienā. Viens aspekts ir teoloģiskas pārdomas un sieviešu integrēšanas ordinētā garīgajā darbā eklezioloģiskā ietekme. Tas parāda, kā baznīca izprot sevi un

atklāti liecina par inkluzīvā evaņģēlija īstenošanu dzīvē un tā pasludināšanu.

Sieviešu līdzdalība ordinētā garīgajā darbā ir vitāls, lai gan ne vienīgais solis pretī inkluzīvas kopienas veidošanai. Pilnīga sieviešu un vīriešu līdzdalība lēmumu pieņemšanā ir vēl viens izšķiroši svarīgs solis ceļā pretī inkluzivitātei. PLF iemieso *“ecclesia semper reformanda est”* – ideju par nepārtrauktu reformācijas procesu daudzās un dažādās tā izpausmēs.

Kopienā ir veikti daudzi pozitīvi centieni un pārmaiņas, kas balstās pārdomātos un konkrētos lēmumos, kas atbalsta sieviešu pilnvērtīgu līdzdalību. Piemēram, kvotu sistēma atbalsta un veicina vadības dalīšanu PLF institucionālajās struktūrās, piemēram, asamblejās un koncilos. Kvotu izmantošana ir strukturāls mehānisms, kura uzdevums ir nepieļaut dažādus praktiskus šķēršļus, kas jāstāp sievietēm, kad tās vēlas sasniegt dažādus līmeņus un pozīcijas. Ar PLF saistītu sieviešu grupu starpniecību sievietes un meitenes sniedz savu devumu sabiedrības labklājībai, veicot diakonisku kalpošanu savai apkārtnē. Tomēr baznīcas nav pilnībā pievērsušās veidiem, kuros dzimumu sistēmas un attiecības rada privilēģijas dažiem un veicina apspiestību un sāpes attiecībā pret citiem un tādējādi iespaido mūsu kopīgo dzīvi baznīcā un sabiedrībā.

Lai gan kvotu sistēma ir svarīgs instruments, lai nodrošinātu sieviešu klātesamību, bieži ceļā pretī pilnīgai līdzdalībai paliek vēl nopietni šķēršļi. Šķiet, ka pastāv plaisa starp lēmumu pieņemšanu globālā mērogā – Asamblejā – un to, kas notiek lokāli. Vienkārši nepietiek ar kvotu izpildīšanu. Lai gan kvotas var nodrošināt sieviešu klātesamību, tas nenozīmē, ka tās

garantētu pilnvērtīgu līdzdalību. Lai mēs būtu uzticīgi iepriekšējo asambleju apņēmībai un sasniegtu mērķi – pilnīgu inkluzivitāti, mums kā baznīcai un globālai kopienai pastāv liela nepieciešamība būt pārveidotiem ar to spēku, kuru sevī nes sievietes un jaunatne.

Viena no iezīmēm PLF kopienas dzīvē ir bijusi pravietiskā balss, pausta *“Baznīcas saka “nē” vardarbībai pret sievietēm”*,⁷ kas atzīst, ka baznīcās pastāv vardarbība, un kas diskutē par līdzekļiem, kuri tiek izmantoti, lai cīnītos pret vardarbību.

Baznīcu un tajās balstītu organizāciju darbs, kas ir vērsts uz vardarbības novēršanu pret sievietēm, balstās ētikā, kas pretojas netaisnībai. Baznīcu prakse, diakonijas darbs un teoloģiskās pārdomas ir daļa no kritiskas pieejas ticībai un reliģijai, kas var palīdzēt likvidēt tās bieži bīstamās saiknes starp reliģiju un kultūru, kuras pazemina sievietes līdz privātajai sfērai, kurā visbiežāk notiek vardarbība. Pieredze, kas ir gūta pārdomās un PLF darbības plāna īstenošanas procesā – *“Baznīcas saka “nē” vardarbībai pret sievietēm”* –, skaidri parāda, ka ticība ir izšķirīgi svarīgs elements, kas ir jāņem vērā, tiecoties pārvarēt vardarbību. Viens kristīgā aicinājuma uzdevums ir saukt visu īstajos vārdos. Tādēļ ir svarīgi, ka kopiena publiski deklarē, ka vardarbība pret sievietēm ir grēks un ka baznīcas ir aicinātas būt par patvērumu.

Kopiena ceļā pretī taisnīgumam dzimumu jautājumos

---

⁷ www.lutheranworld.org/content/resource-churches-say-no-violence-against-woman-action-plan-churches.

PLF turpina attīstīt līdzekļus, ar kuru palīdzību atbalstīt un dzīvē īstenot apņemšanos sasniegt dzimumu līdztiesību organizatoriskā un strukturālā līmenī:

- 1997. gadā PLF Devītā asambleja Honkongā noteica, ka PLF apņēmība veicināt dzimumu līdztiesību ir viens no tās galvenajiem uzdevumiem. Tas ietver uzdevumu runāt par dzimumu un varu no teoloģijā un Bībelē balstītas ticības perspektīvas kā par taisnīguma un attiecību aspektu un pievērsties jautājumiem, kas saistās ar dzimumu un varu kā jautājumiem par vadību.
- 2003. gadā PLF Desmitā asambleja Vinipegā, Kanādā, pievērsās vairākiem jautājumiem, kas tika pārrunāti, un lēmumiem, kas tika pieņemti jau iepriekšējos gados un skaidri no jauna apstiprināja virzību pretī pilnīgai sieviešu un jauniešu iekļaušanai baznīcas un sabiedrības dzīvē.
- Baznīcas pieredze diakonijas darbā ir parādījusi, ka teoloģiskās pārdomas kļūst nozīmīgas, kad tās ir saistītas ar dziļām un patiesām rūpēm par savu tuvāko. Tieši diakonijas darbā baznīcas sevi nostāda publiskajā telpā, klausoties, skatoties, pieskaroties, spējot izšķirt un esot kopā ar tiem, kuri cieš un ir apspiesti. Šajā dinamiskajā saskarsmē ar publisko telpu un, daloties ieskatos, kas balstās ticības bagātībā, baznīcas kļūst par īpašu piederības zīmi. Baznīcas piederība ir daļa no tās teoloģiskās identitātes. Baznīcas izprot sevi kā daļu no Dieva mūžīgās

un nebeidzamās kustības pretī radībai un visai cilvēcei. Tā ir daļa no misionāri orientētas sevis izpratnes par to, ka Dievs mūs sūta pasaulē, vispirms Dievam pašam žēlsirdīgi izejot no sfēras, kurā Tam nedrīkstēja pietuvoties, un ar absolūtu līdzietību ieejot pasaules priekos un ciešanās, sāpēs un cerībās.

- Tieši ar šo izpratni par diakonijas misiju PLF strādā tālāk, veicinot visu cilvēku pilnas tiesības un līdztiesību, un tādējādi sekmē sieviešu vadošo lomu un pilnīgu līdzdalību. Pieredze par diakonisku pieeju ceļā pretī nabadzīgo un apspiesto tiesību ievērošanai sniedz praktisku pamatu taisnīguma konceptuālai izpratnei visos līmeņos un visās attiecībās, īpaši attiecībās starp dzimumiem.
- 2009. gadā pārdomu process par dzimumu un varu tika sistematizēts un publicēts dokumentā ““Jūsu starpā tā nenotiks!” Ticības pārdomas par dzimumu un varu” (*“It will not be so among you!” A Faith Reflection on Gender and Power*”), kuru Koncils pieņēma. Tas ir vēl viens teoloģisku pārdomu piemērs par analīzi par dzimumu jautājumiem un sniedz pamatu, uz kura balstās šā viedokļa attīstība.
- Vēl vairāk – PLF kā baznīcu kopība ir balstījusi savu apņēmību pieņemt nostāju par dzimumu līdztiesību tās dalībbaznīcu pieredzēs, strādājot, lai veicinātu cilvēktiesības. Baznīcu un baznīcās balstītu organizāciju nostāja par dzimumu ir pamats, uz kura veidot visas kopienas viedokli – tā ir kā spirālveida kustība. Šīs pieredzes tiek apkopotas un

sistematizētas kopienas līmenī. Jaunie formulējumi, kas attiecas uz visu kopienu, balstās uz šīm pieredzēm.

Šajās iniciatīvās un procesos visos kopienas līmeņos – dalībbaznīcās, pārvaldes orgānos, programmās un projektos – iegūtais tiek izvērtēts, lai pārdomātu visaptverošāku pieeju, kas balstās teoloģiskās koncepcijās par attieksmi pret darbības veidiem, kuros šīs privilēģiju un apspiešanas sistēmas, kas pamatojas sociālās un strukturālās konstrukcijās, ietekmē sievietes klātesamību vadošos amatos. Tas pārsniedz ideju par “sieviešu aicināšanu pie galda” (klātesamību) un iet pretī “līdzvērtīgām sievietes un vīriešu vietām pie galda” (pilnīga līdzdalība).

Bibliskie un teoloģiskie pamati: kādēļ dzimumu līdztiesība ir svarīga luterāņu kopienai?

Lai attīstītu un pieņemtu nostāju par dzimumu līdztiesību PLF, tās kopiena ir daļa no izpratnes procesa par holistisko misiju kā Dieva žēlastības iemiesošanu pasaulē. Luteriskā teoloģija ir bagāta ar resursiem, kas padziļina kopienas izpratni par savstarpēju atbildību attiecībā par taisnīgumu dzimumu jautājumos kā ticības izpausmi.

Tādējādi tā ir viena no luteriskās teoloģijas galvenajām iezīmēm. Tas nozīmē nepārtrauktas reģionālas sarunas PLF ietvaros. Pēc PLF stratēģijas 2012. – 2017. gadam, kopienas daļas viena no otras ir savsarpēji atkarīgas. Ir vairāki lēmumu pieņemšanas un darbības centri. Katras dalībbaznīcas piederība kopienai kā tās sastāvdaļai iedrošina tās būt līdzdalīgām un veidot kopības dzīvi ar to vienojošām saiknēm, saņemot reģionāli un globāli. Par

bagāto kulturālo dažādību ir jāpriecājas. Tā sniedz dažādas savstarpējas saskarsmes, savstarpēju izaicinājumu un savstarpējas mācīšanās iespējas.⁸

Dzimumu taisnīgums ir tas punkts, pēc kura orientēties šiem daudzajiem centriem, veidojot dialogu starp tiem.

Bibliskais līdztiesības un taisnīguma tēls tiek atklāts šīs nostājas sākuma daļā kā PLF kopienas izpratnes par dzimumu taisnīgumu pamats. Cilvēki ir radīti pēc Dieva tēla – vīrieši un sievietes –, tie ir atšķirīgi, bet līdzvērtīgi. Sievietēm un vīriešiem ir kopīga privilēģija un atbildība rūpēties par visu Dieva radību. Cilvēki ir atkarīgi no Dieva, un tādēļ tie kalpo viens otram.

Izmantojot līdzekļus, kas saistās ar dzimumu, lai interpretētu stāstus par radīšanu, mēs varam nokļūt līdz šādiem kritiskiem jautājumiem: kā vīrieši un sievietes pieņem Dieva vadošo lomu attiecībās ar visu cilvēci? Kā sievietes un vīrieši var dzīvot tā, lai būtu Dieva partneri radīšanas procesā, kas arvien turpinās? Kā bibliskie pamatkoncepti par līdztiesīgu radību un līdztiesīgu namturību var tikt interpretēti tā, lai veicinātu sadarbību? Ko Dieva žēlastības namturība nozīmē jūsu kultūras kontekstā? Kādas ir namturības implikācijas attiecībā pret sievietēm un vīriešiem jūsu kultūras kontekstā?

Tālāk seko daži luteriskās teoloģijas pamata izejas punkti, kuru gaismā PLF dalībbaznīcas tiek iedrošinātas attīstīt savas īpašās pieredzes dzimumu taisnīguma jautājumā un dalīties ar tām. Šādi procesi un dialogi vislabāk notiks pilnīgā kopdarbībā starp sievietēm un vīriešiem.

---

⁸ 4. atsauce, 9. lpp.

Svētie Raksti: dialogs starp dzīvi un tekstu

Kādēļ Bībele ir svarīga? Bībele pasaulei stāsta par Dieva žēlastību. Lutērs atgādināja kristiešiem, ka vissvarīgākais ir Dieva žēlastības apsolījums caur Jēzu Kristu. Tādēļ luteriskajā tradīcijā galvenais jautājums ir šāds: kas ir tas, kas pauž Kristu? Citiem vārdiem sakot: kā izpaužas Dieva žēlastība? Tas atklājas evaņģēlijā. Kad Jēzus dziedina slimo sievieti, ar to tiek atjaunota viņas pilnīgā cilvēcība. (Lk 13:10–17)

Šīs idejas mūs ved pie šādiem jautājumiem: ko Dieva žēlastības apsolījums nozīmē sievietēm un vīriešiem? Kā Dieva žēlastība varētu ietekmēt biblisko tekstu lasīšanu un interpretāciju no dzimumu taisnīguma perspektīvas?

Dažādu Bībeles izpausmju skaidrošanas māksla saistībā ar šodienas kontekstu tiek saukta par hermeneutiku.

Luteriskā tradīcija savā labākajā izpausmē tiek aicināta būt dinamiska, paškritiska un atvērta nākotnei. Tās teoloģisko pasaules uzskatu iezīmē dialektiskā spriedze, kas pretojas kādiem risinājumiem, jo tā izgaismo dzīvi kopā ar Dievu dažādās dimensijās Dieva pasaulē.⁹

Pastāv noteikts mācības kopums, kuru luterāņi uzskata par palīdzošu Svēto Rakstu interpretācijā. Tas ietver apliecinājumu, ka kristieši ir priesteru tauta, taisnošanu žēlastībā caur ticību, likuma un evaņģēlija atšķiršanu, *solus Christus, sola gratia, sola fide, solo verbo* un krusta teoloģiju, kā arī

---

⁹ Turpat, 8. lpp.

interpretējošo principu, ka Raksti skaidro Rakstus. Kā jau iepriekš tika minēts, svarīgs sākuma punkts, hermeneutiskā atslēga, ir teksta lasīšana jautājuma: kas pauž Kristu? – gaismā.

Lai Bībeli lasītu individuāli vai grupās, draudzēm un kopienām ir nepieciešama aktīva iedziļināšanās tekstā – gan tā vēsturiskajā kontekstā, gan šodienas dzīves realitātē. Šī dažādība un dzīves pieredzes bagātība kopienas vidē ir saistīta ar dzīvi un Bībeli. Tādēļ valodas un kultūras dažādība rakstītās un vārdiskās interpretācijās, kā arī teksta uzņemšana un klausītāji ir elementi, kas ir jāņem vērā Rakstu eksegēzē. Biblisko tekstu interpretācija kopienas vidē saskaņā un kontrastā ar esošajām praksēm un kontekstuālajām situācijām tiks bagātināta.

Luterāņu kopienā pastāv dažādi Bībeles interpretācijas veidi. To starpā ir kontekstuālā jeb populārā interpretācija, kurā konteksts un kopiena ir izejas punkti dialogam ar tekstu. Lai palīdzētu izšķirt starp likumu un evaņģēliju, kritiski svarīgi instrumenti ir tie elementi, kuru mērķis ir aicināt uz pārmaiņām netaisnības sistēmās. Tāda Bībeles lasīšana var būt gaisma un spēks sieviešu lomas un marginalizēto grupu spēcīnāšanā un dzimumu taisnīguma veicināšanā. Biblisko tekstu lasīšana no marginalizētu cilvēku un grupu konteksta perspektīvas ir spēcinošs vingrinājums, kas izsaka lokāli iemiesotu un kontekstuālu teoloģiju.

Cilvēki sāk saskatīt savas dienišķās cīņas saistībā ar Bībeles stāstiem. Saskarsme ar tekstu kļūst par motivāciju uzdot jautājumus par dzimumu netaisnību. Dzimumu taisnīgumam ir teoloģiski pamati bibliskajā liecībā un kristīgajā tradīcijā. Lai gan šo teoloģisko un biblisko tradīciju var interpretēt kā tādu, kas apstiprina sieviešu un vīriešu sadarbību dažādos

vadības aspektos pasaulē, šis secinājums parasti netiek pilnībā īstenots dzīvē ģimenes, baznīcas un publiskās telpas kontekstā. Sievietes bieži ir pārslogotas ar mājas pienākumiem, izslēgtas no garīgā darba vadības, un tās netiek aicinātas uzņemt vadošas lomas publiskajā telpā.

Var būt nepieciešams noteiktus Bībeles tekstus un baznīcas tradīcijas, kas veicina šo sieviešu marginalizāciju, pārlasīt vispārējās izpratnes par cilvēku vienlīdzību Dieva priekšā, Dieva dotā namturības uzdevuma cilvēcei un jaunās, kristībā iegūtas identitātes gaismā.

Ar to saistītos hermeneutiskos jeb teksta skaidrošanas izaicinājumus nav viegli pārvarēt, jo kultūras kontekstualizācija tiek pieredzēta ne tikai mūsdienu sabiedrībā, bet tā ir arī redzama bibliskajos tekstos un agrīnajās kristīgajās tradīcijās.

Bībeles tekstu kontekstuāla lasīšana, izmantojot analīzi par dzimumiem, ir palīdzīga metodoloģija, lai padarītu skaidras dažādās nevienlīdzības izpausmes starp sievietēm un vīriešiem šodienas sabiedrībā un baznīcā. Kritiska lasīšana nodrošina to ideoloģiju dekonstrukciju, kuras veido sistēmas, kas dažus nostāda privilēģētā stāvoklī un citus apspiež, kā tas, piemēram, ir ar patriarhālām struktūrām. Kritiskas lasīšanas mērķis ir aktīva vīriešu un sieviešu virzība pretī pārveidojošām un taisnīgām attiecībām un alternatīva zēnu un vīriešu, kā arī meiteņu un sieviešu socializācija partnerattiecībās. Šādu attiecību kopienā var būt iemiesota taisnīguma un cieņas dzīva izpausme.

- Ko Svētie Raksti saka par taisnīgumu?
- Kuri Bībeles teksti atbalsta dzimumu taisnīgumu?

- Kuri teksti ir pretēji un izaicinoši taisnīgām un līdztiesīgām attiecībām starp sievietēm un vīriešiem?
- Kāda nozīme ir/var būt Dieva žēlastībai, lasot visus tekstus?

Taisnošana un žēlastība: visiem cilvēkiem domātā brīvība un cieņa

- Kā sevi sajūt taisnots cilvēks?
- Kā sevi sajūt cilvēks, kas vienlaikus ir taisnots un grēcīgs?
- Kādas konsekvences ir gan indivīdam, gan baznīcai, ka tie vienlaikus ir taisnoti un grēcīgi?

Teoloģiskā pieeja, kuru piedāvā šī nostāja, uzsver taisnīgumu kā fundamentālu koncepciju, kas balstās bibliiski teoloģiskā izpratnē par taisnošanu ticībā caur žēlastību, kas ir luteriskās identitātes pamats. Būt taisnotam nozīmē būt atbrīvotam no tā, kas mūs sasaista. (sk. Rm 5)

Šī teoloģiskā pieeja, kas sakņojas taisnošanā, arī atzīst, ka cilvēkus vēl arvien ietekmē hierarhiskas un netaisnīgas sistēmas un ka bieži šādas situācijas uztur netaisnīgi likumi. No tā izriet, ka dzīvot ar radikālo apziņu par to, ka cilvēks ir taisnots Dieva žēlastībā, nozīmē būt brīvam no nopelnu jeb patriarhālo tradīciju un vērtību prasību uzskatīšanas par svarīgāko.

Tādējādi mēs esam vienlaikus taisnoti un grēcinieki – *simul iustus et peccator*. Skatoties no luteriskās perspektīvas, tas ir paradoksāls esamības stāvoklis, kurā vienmēr atrodas baznīca un sabiedrība. Būt žēlastības impulsa vadītam nozīmē apliecināt, ka sievietēm un vīriešiem tiek dots spēks, lai tie droši spētu nostāties pretī apdraudējumiem un iesaistīties darbībās, kas veicina pārveidi.

Cilvēce ir ne tikai radīta vienlīdzīga, bet tā ir vienlīdzīga arī grēkā. Apustulis Pāvils saka: *“Kā ir rakstīts: nav neviena taisna, neviena paša; .. jo visi ir grēkojuši un visiem trūkst dievišķās godības.”* (Rm 3:10, 23) Lai gan parasti grēks tiek izprasts kā individuāla darbība, sevī ir jāieskatās arī kopienām un institūcijām.

Grēks ir citiem, sev un Dievam nodarīta pārestība. Likumi, ieradumi, idejas, attieksmes un nostādnes var būt grēcīgas, ja tās ievaino jebkādu daļu no Dieva radības. Tādējādi grēks ir ne tikai personīgs, bet arī strukturāls un institucionāls. Viss, kas nostāda vienas cilvēku grupas vērtību augstāk par citu, ir grēcīgs, jo citu novērtēšana par zemākiem ir ievainojoša. Šādā nozīmē sistēma, kas balstās pakļaušanā un apspiešanā, novērtējot vīriešus augstāk par sievietēm, ir grēcīga. Šāda izpratne par grēcīgu apspiešanas sistēmu palīdz izvairīties no pārāk vienkāršotas analīzes. Dzīve sistēmā ietver sevī to, ka netaisnīgu struktūru pārvarēšana ir gan sieviešu, gan vīriešu atbildība. Tā kā grēcīga sistēma atņem cilvēcību gan sievietēm, gan vīriešiem, tādēļ arī iesaistīšanās pārmaiņu un transformācijas kustībā ir kopīgs uzdevums. Dzimumu taisnīgums tādējādi attiecas gan uz sievietēm, gan vīriešiem, tiem kopīgi veidojot dzīvi, kas balstās sadarbībā un taisnīgumā.

Taisnošana ticībā un ar Dieva žēlastību maina kristīgo esamību pasaulē un tādējādi sniedz baznīcai pamatu, uz kā balstoties, tā var vērsties pret netaisnīgām sistēmām. Stāstā par vīnadārza strādniekiem (Mt 20:1–16) Dieva žēlastība līdzvērtīgi attiecas uz visiem strādniekiem, jo tiek atjaunota to cieņa. Tādējādi cilvēce ir vienlīdzīga pestīšanā.

- Kā jūs domājat, kas mainās strādnieku dzīvē, ja tie visi saņem vienādu attieksmi?
- Kas mainās kopienā, apzinoties, ka visus taisno Dieva žēlastība?

Dieva inkarnācija: iemiesošanās un taisnīgums

- Kādu saikni jūs redzat starp Dieva iemiesošanos Jēzū Kristū un taisnīgumu?
- Kādu saikni jūs redzat starp cilvēka iemiesošanos un taisnīgumu?

Dievs ir vēlējies būt pilnīgi līdzdalīgs cilvēka dzīvē cilvēka miesā. Dievs satiek cilvēkus Jēzū Kristū, kurš parāda, kas Dievs ir. Viņš parāda Dievu, kurš vēlas cilvēkus atbrīvot no verdzības, atbrīvot tos no savažotības kritušajā pasaulē, spēcināt nabagos un apspiestos, kā arī aicināt visus uz dzīvi brīvībā kā Dieva bērniem. Tā ir pieredze par Dievu, kas klausās un nāk glābt, atbrīvot savus ļaudis, kuri sauc pēc palīdzības. (2Moz 2:24; 3:8)

Jēzus Kristus savus sekotājus aicināja jaunā Dieva ģimenes paradigmā, kurā vīriešu pārvaldītās bioloģiskās ģimenes sistēmas tiek transformētas. (Mk 3:35) Cilvēka ķermenis visās savās realitātēs, ciešanās un priekos ir kristīgās atklāsmes centrā, jo Dievs ir iemiesojies caur Jēzu Kristu. Tādējādi ar inkarnācijas starpniecību Dievs izveido dziļākas attiecības ar cilvēkiem. Dievišķais Vārds pieņem cilvēka ķermeni un iemājo mūsos. (Jņ 1:14) Svētā Gara spēcināts Kristus ķermenis ir jauna, taisnīga māsu un brāļu kopiena. Šī kopiena – baznīca – ir Kristus ķermenis šodien. (1Kor 12:26–27)

Svētais Gars spēcina baznīcu, lai tā darītu taisnīgumu pasaulei redzamu. Taisnīgums ir baznīcas identitātes pamatā. Baznīcas dzīvē cilvēce saskata tā atblāzmu, kas baznīca un visa radība reiz būs.

Dieva žēlastība rada telpu, kurā var atklāties atbrīvojošs taisnīgums. Tādēļ baznīcas pravietiskais uzdevums ir atklāt formu, kurā taisnīgumu pieredzēs visi, kuri cieš diskrimināciju un vardarbību. Tas virza un spēcina baznīcu, lai tā aktīvi iesaistītos taisnīguma veicināšanā visās attiecībās.

Kā savā kontekstā jūs redzat Dieva iemiesošanās izpausmes?

- Kā Dieva iemiesošanās izpausmes saistās ar taisnīgumu starp vīriešiem un sievietēm? (Jeb kā Dieva iemiesošanās saistās ar taisnīgumu starp vīriešiem un sievietēm?)

Sakramenti: brīvība kalpot pie inkluzīva un apaļa galda

- Kādu brīvību Dievs apsola sakramentos?
- Svinot Svēto Vakarēdienu, kādas daudzveidības izpausmes jūs redzat Kristus ķermenī?

Kristībā katrs cilvēks kļūst par Kristus ķermeņa daļu. (1Kor 12) Ikviens ir svarīgs, un ikvienam Svētais Gars sniedz dažādas dāvanas, spējas un prasmes.

Jēzus sēdēja pie viena galda ar izstumtajiem, apspiestajiem un tiem, kam nepieciešama palīdzība. Laužot maizi kopā ar tiem, viņš tos spēcināja. Maizē un vīnā mēs esam līdzdalīgi pie tā paša galda un saprotam, ka esam

vienlīdzīgi un ka mūsu kopība ir atkarīga tikai no Dieva žēlastības. Jēzū Kristū visi saņem piedošanu un jaunu dzīvi. Tādēļ nav nekāda pamata pieļaut jebkādu pārkuma, diskriminācijas vai apspiešanas formu starp sievietēm un vīriešiem vai starp cilvēkiem un apkārtējo vidi. Apustulis Pāvils ar plaši pazīstamiem vārdiem pamudina draudzes Galatijā un Korintā: „... tur nav ne vīrieša, ne sievietes.” (Gal 3:26–28; 1Kor 12:13)

Neskatoties uz dzimumu, bioloģiskām atšķirībām vai citiem apstākļiem, cilvēce ir pārveidota Jēzus žēlastībā, piedošanā un jaunā dzīvē. Spēka atšķirības, kas balstās tautībā, sabiedrības šķirā un dzimumā, tiek mainītas un pārveidotas kristībā. Visi ir viens Kristū.

Pāvils galatiešiem arī atgādina: „Brīvībai Kristus mūs ir atsvabinājis..” (Gal 5:1) Visu ticīgo priesterība nozīmē, ka cilvēki ne tikai ir atbrīvoti, bet ka Svētais Gars tos arī aicina rūpēties par brīvību Dieva pārvaldītajā pasaulē. Šīs brīvības uzdevums ir kalpot, radīt un dzīvot taisnīgā kopienā, rūpēties vienam par otru, dalīties savās dāvanās, kopīgi pieņemt lēmumus un spēcināt tos, kurus privilēģiju un apspiestības sistēmas ir izslēgušas. Dzimumu taisnīgums ir kristīgās brīvības izpausme. Attiecībā uz redzamo baznīcu, sievietēm un vīriešiem ir kopīga dalīta atbildība attīstīt līdzdalības, caurredzamības un atbildības struktūras, kas ir konkrēti elementi, veidojot dzimumu taisnīgumu cilvēku un organizāciju dzīvē.

- Kā kristība un Svētais Vakarēdiens sagatavo un atver jaunas dzīves iespējas?
- Kādas kopīgas dalītas vadības prakses var tikt attīstītas jūsu kontekstā?

Eklezioloģiskie pīlāri: kopīga vadība un līdzvērtīgu mācekļu statuss

- Kā jūs domājat, kā kristība ietekmē vadību un mācekļa statusu?
- Kā mēs kā baznīca atbildam uz pretrunīgajiem tekstiem par sieviešu vadošo lomu?

Kristībā gan sievietes, gan vīrieši tiek atjaunoti Dieva priekšā. Gan sievietes, gan vīriešus Dievs pilnībā pieņem, lai gan mēs tajā pašā laikā esam arī grēcinieki. Citiem vārdiem sakot, Dieva priekšā pastāv dzimumu vienotība, kas attiecas gan uz mūsu grēcīgumu, gan uz to, ka esam taisnoti. Nevienam nav nekādu priekšrocību Dieva priekšā, kas balstītos dzimumā. Nevienam netiek taisnots Dieva priekšā, tā dēļ, ko viņš/viņa ir darījis/darījusi, vai tā dēļ, kas viņš/viņa ir, bet tikai pateicoties Dieva žēlastībai.

Šis kopīgais tēls un radošums ir pieņemts ikvienā cilvēka dzīves aspektā, pat ja lomu dažādību veido kultūras ietekmes. Tas, ka viens dzimums pakļauj otru dzimumu, neatbilst radīšanas tradīcijas garam. Lai gan daži balstās atsaucē, kurā ir runāts par „palīgu, kas būs tam līdzās” (1Moz 2:18), lai ar to pamatotu sieviešu pakļaušanu vīriešiem, šis citāts var nozīmēt arī uzticīgu savstarpēju atbalstu, jo citos tekstos šis pats vārds „palīgs” tiek izmantots, to attiecinot uz Dievu. Piemēram: „Es paceļu acis pret kalniem, no kurienes nāks man palīdzība (*ezer – ebr. val.*)? Mana palīdzība (*ezer*) no Kunga, kurš radījis debesis un zemi.” (Ps 121:1–2) Šeit izmantotais vārds, lai raksturotu sievieti kā vīrieša palīgu, ir tas pats, kas ir izmantots, lai raksturotu Dieva uzticību 121. psalmā. Pēc šīs izpratnes,

palīgs netiek uzskatīts kā kaut kas zemāks, bet te ir runa par uzticamu savstarpēju atbalstu.

Pamācību “sievās lai draudzē klusē” (1Kor 14:34) nevar lasīt kā atrautu no citiem aicinājumiem klusēt. Piemēram, ja nav neviena, kurš varētu skaidrot runāšanu mēlēs, tad lai katrs, kas runā mēlēs, “klusē – lai runā sev un Dievam”. (1Kor 14:28)¹⁰ Tāpat arī pravieši – vienā laikā tikai viens var runāt, un, ja kāds gūst atklāsmi, kamēr kāds cits vēl runā, tad “iepriekšējais lai apklust”. (1Kor 14:30) Tātad Vēstulē korintiešiem sieviešu apklusināšana var tikt saskatīta plašākā pielūgsmes kārtības noteikšanas kontekstā, lai gan “likums” jeb radīšanas kārtība tiek skaidrota kā uzsvars uz lokāliem jautājumiem. Apustuļa Pāvila pamācību, ka sievietei jābūt klusai draudzes sanāksmēs, veido attiecīgais konteksts. To nevar izprast kā universālu likumu, jo Pāvils atzīst arī sieviešu publisku runāšanu šajās sapulcēs. (1Kor 11:5) Pastāv acīm redzama spriedze starp šiem abiem tekstiem, kas skaidri ilustrē to, ka Bībeles laikā, kā arī šobrīd, konteksts bija un ir interpretācijas svarīgākais elements.

Skaidrs ir tas, ka vēsturiskā konteksta dēļ, kurā Jaunās Derības teksti tika uzrakstīti, nav tā, ka tie nešaubīgi atbalstītu dzimumu taisnīgumu. Teksti, kas uzskata dzimumu hierarhiju par kaut ko pašsaprotamu (piemēram, prasība sievietēm pakļauties to vīriem, Ef 5:21–24, Kol 3:18), ir jāizvērtē kritiski Jēzus teiktā un Pāvila vēstuļu tradīcijas mācības gaismā.

---

¹⁰ Daži pētījumi norāda uz faktu, ka šo tekstu nevar attiecināt uz apustuli Pāvilu, bet tas ir iestarpinājums, kura mērķis ir veidot vēlāko pamatojumu sieviešu izslēgšanai un apklusināšanai. Sk., piemēram, Elizabetes Šusleras Fiorencas (*Elizabeth Schussler Fiorenza*) publikācijas.

Vai mēs varam apliecināt, ka jebkura dzimuma izslēgšana no vadības nav savienojama ar Bībeli un baznīcas tradīciju? Sievietes – Dieva priesterienes – ir bijušas gan Vecās, gan Jaunās Derības laikos. Ir bijusi „praviete Mirjāma” (2Moz 15:20), kas darbojās kopā ar Āronu un Mozu. Ir bijusi arī Debora, kuru mēs pazīstam gan kā reliģisku, gan kā politisku vadītāju. (Soģ 4:4) Praviete Anna apliecināja to, ka Jēzus ir mesija, un svētīja viņu, kad viņš bija ienests templī. (Lk 2:36) Jēzum bija daudz mācekļu, kas bija gan vīrieši, gan sievietes. Daudzas no mācekļiem sievietēm rūpējās par Jēzus ekonomiskajām vajadzībām, piemēram, „Marija, saukta Magdalēna, no kuras bija izgājuši septiņi dēmoni, Joanna, Hēroda pārvaldnieka Hūzas sieva, arī Zuzanna un daudzas citas, kas ar savu rocību gādāja par viņiem”. (Lk 8:2–3, arī Mk 15:41)

Daudzas no šīm sievietēm bija pirmās augšāmcelšanās liecinieces. (Lk 24:22; Jņ 20:11–18) Vēstulē romiešiem 16. nodaļā ir minētas vairākas sievietes, kurām ir dažādi uzdevumi, ieskaitot apustuļa Pāvila līdzgaitnieces, piemēram, Priska (Rm 16:3), un apustules, piemēram, Jūnija. (Rm 16:7) Šīm sievietēm bija vadošas lomas kristīgajās kopienās pirmajos gadsimtos. Baznīcas vēsturē daudzas sievietes ir cietušas vajāšanas, tādēļ ka ir nelokāmi liecinājušas par Kristu (piemēram, Perpetua un Felicita).

Baznīca atspoguļo sociālās identitātes, ieteikumus un kultūras ietekmētās interpretācijas jēdzienu „vīrietis” un „sieviete” izpratnē. Baznīcas klusēšana un bezdarbība ir tās līdzatbildība. Pašā pamatā baznīcai ir līdz šim neizmantoti teoloģiski resursi, kas var veicināt cieņu un katra

cilvēka uzplaukumu, tādējādi mainīt tās prakses, kas izslēdz sievietes un dažus vīriešus, balstoties kādās sociālās un kultūras normās.

- Kā mēs kā baznīca ļaujam nepilnīgām Bībeles interpretācijām ietekmēt un veidot negatīvas kultūrsociālas normas baznīcā un sabiedrībā?
- Balstoties uz Bībeles stāstiem, kā un kur jūs redzat dzimumu taisnīguma izpausmes baznīcas kontekstā?

Vadlīnijas un instrumenti kontekstualizētam darbības plānam

Uzraudzība un atbildība: Kopienas pārvalde būs atbildīga par institucionalizētu programmatiskā darba uzraudzību. Ģenerālsekretāram Padomē ir jāiesniedz progresa pārskats.

PLF “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos” sniedz praktiskus instrumentus un vadību visā luteriskajā kopienā. Daži praktiski instrumenti ir nevis noteikti kā obligāti, bet ieteikti. Tos var izmantot, lai veicinātu lomu un atbildības dalīšanu visos līmeņos, starp dalībbaznīcu vadītājiem un grupām, kā arī kopienas pārvaldes dalībniekiem un Pasaules kalpošanas valstu programmām.

Lai sasniegtu dzimumu līdztiesības mērķi visos līmeņos – kā tas ir pieņemts PLF “Stratēģijā 2012. – 2017.”, PLF ir apņēmusies veicināt cieņu un taisnīgumu pret visiem, līdzcietību un cieņu pret dažādību, inkluzivitāti un līdzdalību, caurskatāmību un atbildību, kas caurstrāvo tās darbu un misiju.

Tālāk tiek minēts stratēģiju saraksts dzimumu taisnīguma īstenošanai.

Kontekstuālais izvērtējums

Dažādu kontekstu izvērtēšana un nosaukšana ir pirmais solis jebkurā teoloģiskā, humanitārā vai attīstības iesaistīšanās procesā. Lai attīstītu jebkādu nostāju kā organizatorisku modeli, ar kuru vadīt programmatisko darbu, metodoloģiskai pieejai ir jābalstās rūpīgā ieklausīšanās procesā sieviešu un vīriešu, meiteņu un zēnu dzīves pieredzēs, kā arī politiskajā un kultūras kontekstā, kas tos ietekmē. Šajā kontekstuālās izvērtēšanas procesā izšķiroši svarīgi ir atzīt, ka lielākā daļa dzimumu netaisnīguma pasaulē ir vērstas pret sievietēm. Tādēļ uzsvaram ir jābūt uz sieviešu spēcīnāšanu partnerībā ar vīriešiem, lai sasniegtu taisnīgumu. Pieredzes ir kultūras un sabiedrības veidotas, un tās bieži iezīmē nevienlīdzīgas spēka attiecības. Skaidri nosaucot vārdā un izpētot šīs spēka attiecības ar dzimumu analīzes palīdzību, mēs gūstam informāciju, ar kuru mēs varam noteikt kontekstuālās izvērtēšanas efektīvas stratēģijas.

Dzimumu taisnīgums tiek raksturots kā:

- instruments, ar kura palīdzību izprast atšķirības starp sieviešu un vīriešu realitātēm;
- to atšķirību izpēte, kas ved pretī sociālai, ekonomiskai, politiskai un reliģiskai nevienlīdzībai un netaisnībai;
- instruments, ar kuru gan identificēt dzimumā pamatotu dalījumu darba jomā, gan definēt sievietes un vīrieša, ņemot vērā sociālā statusa, bioloģisko nepieciešamību, ekonomisko situāciju un rases un/vai

dzimuma identitātes atšķirības kā daļu no dzimumu līdztiesības sasniegšanas procesa.

Iecerētais analīzes iznākums par dzimumu ir nevienlīdzīgu spēka attiecību transformācija par taisnīgām attiecībām starp sievietēm/meitenēm un vīriešiem/zēniem. Tādēļ pastāv nepieciešamība:

1. **Savākt kopā** un analizēt dzimuma kvantitatīvos un kvalitatīvos datus, lai identificētu dzimumā pamatotas nevienlīdzības izpausmes gan publiskajā, gan privātajā sfērā.
2. **Uz statistiskas analīzes bāzes pamatot** iespējamās iejaukšanās, projektus un programmas.
3. **Izmantot** dzimumu analīzes instrumentus un iedarbības analīzi, lai noteiktu gan dzimumā pamatotas pieejas un gan kontroles pār resursiem un ieguvumiem shēmas, lai papildinātu šo nostāju un izšķirošos lēmumus, kas samazinātu nevienlīdzību un veicinātu uz līdztiesību vērstas darbības.

Līdztiesībā balstīta pieeja

Pret dzimumā pamatotu apspiestību jāvēršas nekavējoties. Ir jāveicina dialogs, kas rosina pārdomas par dzimumu un mudina veikt maiņas, kas ved uz dzimumu taisnīgumu, izaicinot patriarhālas ne-inkluzīvas prakses baznīcās un sabiedrībā.

Jaunu un jau eksistējošu attiecību veidošana un spēcīgāšana ir izšķiroši svarīgi faktori dialogā un pārmaiņās. Šī saruna ir izšķirīgi svarīga gan iekšēji, gan starp kopienām, ģimenēm un PLF dalībbaznīcām, kas visas ir PLF dažādas izpausmes, un arī starp PLF un ekumeniskajām organizācijām, lai pievērstos dzimumu taisnīgumam kā fundamentālam holistiskas misijas priekšnoteikumam.

Praktiskā līmenī līdzdalība tiek garantēta programmās, projektos un dalībbaznīcu darbā, lai:

1. **Nodrošinātu** vietu un platformas, kur gan sievietes, gan vīrieši kā kopīgi, tā atsevišķi dziļi klausītos, rūpīgi pārdomātu un izprastu viens otru, pamatojoties uz savas realitātes uztveri un savu pieredzi.
2. **Orientētu** darba norisi un veidotu sadarbību starp vīriešiem un sievietēm, veidojot instrumentus un metodoloģijas konfliktu risināšanai.
3. **Nodrošinātu**, ka sieviešu un vīriešu, meiteņu un zēnu stratēģiskās intereses un praktiskās nepieciešamības programmās un projektos ir vienlīdzīgas un ka gan sievietes, gan vīrieši tiek saskatīti atbilstoši savām produktīvajām un reproduktīvajām lomām.

Visaptverošs dzimumu taisnīgums

Dzimumu taisnīguma atzīšana par vispārēju prioritāti galvenokārt ir politisks un stratēģisks lēmums.¹¹ Tas ietver sevī to, ka katrā procesā,

---

¹¹ *LWF Strategy* (9. atsauce).

strukturā, plānā, programmā un projektā būs ietverta atbildība par dzimumu taisnīgumu, kā arī metodoloģiski pagriezieni plānošanā, īstenošanā, novērošanā, atskaitē un izvērtēšanā attiecībā uz visu PLF iesaistīšanos. Tas arī ietver sevī apzinātu strukturālu uzsvaru maiņu, kurā analīze par dzimumiem kļūst par izšķiroši svarīgu elementu lēmumu pieņemšanas procesā.

Oficiālā ANO definīcija par galveno virzienu dzimumu jautājumos ir ietverta ECOSOC (*United Nations Economic and Social Council – ANO Ekonomiskais un sociālais koncils*) 1997. gadā Pieņemtajos lēmumos (*Agreed Conclusions*), kur galvenais virziens dzimumu jautājumos tiek definēts kā „jebkādu plānotu darbību, kas saistās ar sievietēm un vīriešiem, seku izvērtēšanas process.., lai sievietes un vīrieši gūtu līdzvērtīgu labumu un lai netiktu veicināta nevienlīdzība”.

Tālāk seko daži nepieciešamie soļi, lai dzimumu taisnīgumu plašāk ieviestu kopienā:

1. **Iezīmēt** programmas un projektus, izvērtēt likumus un citus legālus instrumentus, oficiālus dokumentus un nostājas jautājumos par cilvēku resursiem, valodu utt., izmantojot dzimumu taisnīgumu kā analītisku instrumentu.
2. **Definēt** kvantitatīvus un kvalitatīvus pret dzimumu jūtīgus indikatorus, lai izvērtētu programmas un iniciatīvu ieguvumu par vīriešiem/zēniem un sievietēm/meitenēm.
3. **Definēt** personas un grupas, kas ir uzmanības fokusā organizācijās, lai nestu atbildību par procesa vērošanu.

4. **Veicināt** teoloģiskas pārdomas par dzimumu taisnīgumu.

Spēju attīstīšana

Svarīgi, ka sievietēm un vīriešiem ir līdzīgas iespējas pilnībā būt līdzdalīgiem vadībā un lēmumu pieņemšanā. Sieviešu un vīriešu līdzvērtīgi augsta novērtēšana ietver sevī to, ka baznīca strādā, lai dalītos pienākumos un atbildībās un lai reprezentētu un pieņemtu sieviešu un vīriešu līdzvērtīgu statusu baznīcā un sabiedrībā. Ar savām vērtībām un savām praksēm baznīca var darboties un tai ir jādarbojas, kā, piemēram, tādējādi parādot, ka tās darbības ir saskaņā ar tās pravietisko sludināšanu.

Tas ietver sevī organizācijas apņemšanos veidot un veicināt vīriešu un sieviešu spējas, lai gan sievietes, gan vīrieši pieredzētu dzimumu taisnīguma izpausmes. Ir jāņem vērā dažādi spēju attīstības līmeņi, ievērojot dažādus apstākļus un kopienu atšķirības.

Stratēģijas, veicinot dažādas spējas, no dzimumu taisnīguma perspektīvas ir šādas:

1. **Apzinātības veicināšana** par vardarbību pret sievietēm, vardarbību mājās un vardarbību, kas pamatojas dzimumu atšķirībās.
2. **Koncentrēšanās uz vīriešiem** un pārdomas par vīrietības izpausmēm, lai palielinātu apziņu par dzimumu jautājumiem un līdzvērtīgām tiesībām un tādējādi institucionālā līmenī saskatītu gan sievietes, gan vīriešus kā apdraudētas būtnes.

3. **To Bībeles studiju grupu** atbalstīšana, kuras veicina dialogus par dzimumu jautājumiem, pamatojoties uz Svētajiem Rakstiem.
4. **Dzimumu taisnīguma integrēšana** mācību programmās teoloģiskos semināros un institūcijās.
5. **Apmācību attīstīšana** formālā un neformālā līmenī skolotājiem, brīvprātīgajiem, palīdzības darbiniekiem, mācītājiem un baznīcas darbiniekiem, lai veicinātu to, ka tie ir jūtīgi dzimumu jautājumos un vēršas pret dzimumu netaisnības izpausmēm sabiedrībā un baznīcā.
6. **Motivēt un nodrošināt** sieviešu pieeju teoloģijas studijām, lai nodrošinātu pilnīgu teoloģiski izglītotu sieviešu integrāciju baznīcas darbā ordinētā statusā.
7. **Izmantot medijus** kā instrumentus, ar kuru palīdzību pievērsties jautājumiem par dzimumu un atjaunot jūtību pret šiem jautājumiem.
8. **Izglītojot** jaunas sievietes vadošos amatos, attīstīt viņās specifiskas un uz mērķi virzītas spējas.
9. **Sīki izstrādāt** savstarpējas un nepārtrauktas darbinieku izglītības sistēmas, piemēram, padomdošanas programmas, lai iedrošinātu sievietes un vīriešus saskatīt dzimumu taisnīgumu kā plaša mēroga jautājumu.
10. **Nodrošināt** vienlīdzīgas iespējas sievietēm un vīriešiem organizatorisko struktūru visos līmeņos.

Organizatoriskā kārtība

Inkluzīva PLF kopiena iemieso dažādību un vienotību. Tā nozīmē apzinātību stratēģiju attīstīšanā un darbības plānu īstenošanā, kas iedrošina sievietes un sekmē partnerattiecības starp dažādām gan laju, gan ordinētu dažādu vecumu un kultūru vīriešu un sieviešu grupām, tās tuvinot kopīgai vadībai baznīcā un citās kopienas izpausmēs.

Inkluzīvām praksēm ir eklezioloģiskas sekas kopienā: tās iezīmē, kā baznīca vēlas īstenot savu pravietisko uzdevumu, lai transformētu hierarhiskās un izslēdzošās struktūras, nodrošinot atvērtu un pieņemošu telpu visiem Dieva cilvēkiem. Dažādība un inkluzivitāte ir pastāvēt spējīgas kopienas, kas rod savu vienotību Kristū, svarīgākie elementi.

Kopienas lēmumi apstiprina, ka baznīcā ir jāveic darbības un jāveido mehānismi, kas pieņem sievietes dāvanas vadības pozīcijās un veicina inkluzivitāti visās pārvaldes struktūrās. Kvotas ir strukturāli mehānismi, kas ir veidoti tā, lai pretotos dažādiem praktiskiem šķēršļiem, kurus sastop lielākā daļa sieviešu, pirms tās var sasniegt dzimumu kvalifikācijā līdzvērtīgu līdzdalību.

Sieviešu un vīriešu pilnīgas līdzdalības un līdzvērtīgas reprezentācijas pieņemšana vadības pozīcijās ir nepārtrauktas reformācijas un baznīcas transformācijas zīme. Sieviešu ordinācija ir viena šāda teoloģiska apliecinājuma izpausme. Sieviešu integrēšana ordinētā kalpošanā darbojas kā pamats sieviešu pilsonības veidošanā eklezioloģiskā kontekstā un ir viens vitāli svarīgs solis dzimumu taisnīguma iedzīvināšanā baznīcās.

1. **Veicināt** maiņas uzvedībā ar dialoga un atbalsta kopienas un draudzes locekļu palīdzību.
2. **Uzturēt** dokumenta “Līdzvērtīgs atalgojums dzimumiem” (*“Gender Equal Salary Certificate”*), kas tika pieņemts 2012. gadā Kopienas pārvaldē, standartus un prasības.
3. **Īstenot** inkluzīvu līdzdalību un reprezentāciju starp PLF darbiniekiem, notikumos, tikšanās reizēs, komitejās un grupās saskaņā ar Vienpadsmitās asamblejas Rezolūciju par dzimumu līdzvērtību.
4. **Nodrošināt** to, ka PLF Darbinieku darbības noteikumi par spēka nepareizu lietojumu un seksuālo izmantošanu (*Staff Code of Conduct regarding Abuse of Power and Sexual Exploitation*) tiek attiecināts uz visiem darbiniekiem bez izņēmuma. Veicināt Darbības noteikumu pieņemšanu dalībbaznīcās un ar tām saistītajās organizācijās.
5. **Veikt** pārbaudes par dzimumu jautājumiem kopienas un tās partneru organizācijās.
6. **Nodrošināt** to, ka, veidojot organizāciju budžetus, projektus un programmas, tiek ņemti vērā jautājumi par dzimumu līdztiesību.
7. **Izveidot** uz dzimumu jautājumiem fokusētu darbinieku grupu (Kopienas pārvaldē, dalībbaznīcās un/vai partneru organizācijās) ar noteiktu atbildību – novērot un koordinēt darbības, kas saistās ar dzimumu taisnīgumu.
8. **Nodrošināt** līdzvērtīgu līdzdalību vadībā un lēmumu pieņemšanā.

Drošas un dziedinošas kopienas

Katra dzimumā pamatota vardarbība ievaino radības Dieva tēlu un ticīgo kopienu, kas ir aicināta dzīvot taisnīgās attiecībās. Tādēļ par vardarbību nedrīkst klusēt. Baznīcas pravietiskā loma ir sniegt dziedinošu un drošu vietu vardarbības upuriem savstarpējā sadarbībā ar vairākiem partneriem dziedinošas sludināšanas izpausmēs. Holistiska misija un sludināšana arī nozīmē to, ka dzimumā pamatotas vardarbības veicēji ir jāsauc pie atbildības. Tas ietver sevī to, ka arī vīrieši ir daļa diskusijās par dzimumu, kur notiek pārrunas par to, kā dažādi vīrietības modeļi veicina vardarbību un kontroli.

Dzimumā pamatota apspiestība un vardarbība, neskatoties uz to, cik tā būtu normatīva, tradicionāla vai plaši pieņemta dažādos kontekstos, ir noziedzīga un grēcīga. Dzimumā pamatota apspiestība un vardarbība ir pretrunā ar evaņģēliju.

Stratēģijas, vērsties pret dzimumā pamatotu vardarbību kā ticības jautājumu, ir šādas:

1. **Attīstīt** jaunas prakses, likumus un nostājas, kas atspoguļo apņemšanos īstenot dzimumu taisnīgumu, gadījumos, kad likuma, sabiedriskās nostājas, kultūras vai eklezioloģiskās prakses nesaskan ar dzimumu taisnīgumu vai kad tādu vispār nav.
2. **Iesaistīties** aktivitātēs, nodrošinot drošas vietas sievietēm, vīriešiem, meitenēm un zēniem, lai nepieļautu dzimumā pamatotu vardarbību, tai skaitā, veidojot ārkārtas patvēruma vietas un nometnes.
3. **Veicināt un spēcīnāt** attiecības un saiknes ar citām ekumeniskām izpausmēm un sabiedriskām organizācijām, nozīmīgām Apvienoto

Nāciju aģentūrām, kā arī valdībām, lai veicinātu dzimumu taisnīgumu.

4. **Integrēt darbības**, kuras iesaka PLF darbības plāns baznīcām “Baznīcas saka “nē” vardarbībai pret sievietēm” (*“Churches Say “No” to Violence Against Woman*”), piemēram: atbalstīt diakonijas darbu, uzlabot bibliskos un homilētiskos resursus, padarīt baznīcu par drošu vietu, citu starpā strādāt sadarbībā ar sabiedriskajām un valdības organizācijām.

Savstarpējas atbildības sistēmas un mehānismi

Savstarpējā atbildība un atvērta komunikācija iet viena ar otru roku rokā. Tur, kur programmas un institūcijas regulāri un skaidri identificē dzimumā pamatotu apspiestību, dabiski ir klāt arī savstarpēja atbildība. Aspņemšanās būt savstarpēji atbildīgiem PLF visās izpausmēs un personu darbā ir nepieciešama, lai garantētu to, ka prakses saskan ar teoloģiskajiem principiem un nostājām. Atbildības principiem, procedūrām un mehānismiem ir jābūt pieejamiem un caurredzamiem gan iekšējiem, gan ārējiem partneriem. Savstarpēja atbildība pamatojas kristieša brīvībā kalpot savam tuvākajam.

Saskaņā ar Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju (*Universal Declaration of Human Rights*) katram cilvēkam ir sava cieņa un katram ir tiesības. Sekojot Jēzus sludināšanas paraugam, baznīcas uzdevums ir runāt, atbalstot nabagos, apspiestos, atstumtos un ievainojamos. Starptautisko cilvēku

tiesību likumu īstenošana praksē ir veids, kādā baznīcas var veicināt savu apņemšanos īstenot cilvēku tiesības un būt par pārveides veicējām sabiedrībā. Cilvēktiesības izriet no cilvēku cieņas. Valstīs, kurās cilvēki sastopas ar vardarbību un bruņotiem konfliktiem, baznīcai ir jāaizstāv starptautisko humanitāro likumu ievērošana. Tas īpaši attiecas arī uz seksuālo un dzimuma pamatotu vardarbību.

Šo dažādo nepieciešamību, interešu un tiesību ignorēšanai vai noliegšanai var būt nopietnas sekas attiecībā pret to cilvēku aizsardzību un izdzīvošanu, kuri nonāk ārkārtas situācijās vai humanitārās krīzēs. Dzimuma jautājumu integrēšana jau no ārkārtas situāciju vai nelaimju rašanās brīža ir fundamentāli svarīga, lai nodrošinātu to, ka sniegtā humanitārā palīdzība nevis saasina situāciju, ne arī cilvēkus ieliek vēl lielākās riska situācijās, bet sasniedz cilvēkus, kuriem ir jāpalīdz, un tai ir maksimāli pozitīva iedarbība.

Šīs stratēģijas aptver šādas sfēras:

1. **Veicināt** apziņu par juridisko nodrošinājumu un nozīmīgiem ANO lēmumiem (Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju, Konvenciju par visu diskriminācijas formu pret sievietēm izskaušanu (*The Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)*), kuru 1979. gadā pieņēma ANO Ģenerālā asambleja), Jogiakartas principiem (Jogiakartas principi par Starptautisko cilvēktiesību piemērošanu attiecībā pret seksuālo orientāciju un dzimuma identitāti (*Yogyakarta Principles on the Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity*), ANO 1325. rezolūciju, Ženēvas Konvenciju un papildu protokoliem); kā arī reģionālajiem instrumentiem, piemēram,

Belem do Paras Konvenciju (Konvencija par vardarbības novēršanu, sodīšanu un izskaušanu pret sievietēm (*Convention on the Prevention, Punishment and Eradication of Violence Against Women*)).

2. **Veicināt** tiesībās pamatotu pieeju attīstībā.
3. **Pieņemt** humanitārus principus un darbības veidus, kas apstiprina it visas iejaukšanās, kuras veicina cilvēku cieņu un novērš jebkādu seksuālo izmantošanu un spēka ļaunprātīgu lietošanu, kā arī saistīt to ar taisnīgu pieeju dzimuma jautājumiem.
4. **Sekmēt** ārkārtas situāciju apmācību ar uzsvaru uz dzimuma jautājumiem.
5. **Izmantot** “nevardarbīgu” pieeju programmu veidošanā.
6. **Veidot** līdzvērtīgas pieejas iespējas resursiem programmās un projektos.

Jēdzienu skaidrojums

Dzimumu atšķirības saistās ar sabiedrības veidotām atribūtu un iespēju atšķirībām atkarībā no cilvēka fiziskā dzimuma un sociālām mijiedarbībām starp sievietēm un vīriešiem. Dzimums nosaka to, kas no cilvēka tiek sagaidīts, kas tam tiek atļauts, kas tiek novērtēts sievietē vai vīrietī attiecīgajā kontekstā. Lielākajā sabiedrību daļā pastāv atšķirības un nevienlīdzība starp sievieti un vīrieti to lomās un piedēvētajās atbildībās, veiktajās aktivitātēs, pieejā resursiem un kontrolē pār tiem, kā arī iespējās pieņemt lēmumus.

Analīze par dzimumiem ir instruments, ar kura palīdzību izprast būtiskās atšķirības starp sievietes un vīrieša realitātēm jebkurā kontekstā. Tā apzinās, ka viena un tā pati lieta dažādi un nevienlīdzīgi ietekmē vīriešus un sievietes, kā arī apstrīd domu, ka dažādi jautājumi ikvienu cilvēku ietekmē vienlīdzīgi neatkarīgi no konteksta.

Dzimumu balanss saistās ar līdzvērtīgu vīriešu un sieviešu reprezentāciju un līdzdalību.

Dzimumu sadalījuma dati: kvalitatīva dzimumu sadalījuma statistiskās informācijas analīze.¹²

Kopīgā dzimumu sadalījuma analīze: datu un statistiskās informācijas apkopojums un sadalījums atbilstoši dzimumam, lai veiktu salīdzinošu analīzi par dzimumu jautājumiem. Statistika tiek regulāri apkopota un analizēta, lai izprastu humanitāro atbildes reakciju ietekmi uz iedzīvotāju kopumu.¹³

Dzimumu līdztiesība nozīmē līdzvērtīgas iespējas, tiesības un atbildības sievietēm un vīriešiem, meitenēm un zēniem. Līdztiesība nenozīmē, ka sievietes un vīrieši ir vienādi, bet ka sieviešu un vīriešu iespējas, tiesības un atbildības nav atkarīgas no tā, vai tie ir dzimuši kā vīrieši vai sievietes. Tas

---

¹² www.actalliance.org/resources/policies-and-guidelines/gender/ACT%20Gender%20Policy%20approved%20by%20GB%2006%20Sept%202010.pdf

¹³ Turpat.

ietver sevī to, ka gan sieviešu, gan vīriešu intereses, nepieciešamības un prioritātes tiek ņemtas vērā.

Dzimumu līdztiesība ir līdzeklis, ar kura palīdzību dzimumu līdztiesība tiek sasniegta. Tas attiecas uz godīgu atieksmi pret sievietēm, meitenēm, zēniem un vīriešiem atbilstoši to nepieciešamībām un perspektīvām. Lai nodrošinātu godīgumu, bieži ir jābūt pieejamām iespējām kompensēt vēsturiskās un sociālās netaisnības, kas liedza sievietēm un vīriešiem adekvāti daboties.¹⁴

Dzimumu identitāte attiecas uz pašidentifikāciju un to, kā cilvēks pats sevi saskata un sevi izpauž. Tā saistās ar to, ko nozīmē būt zēnam vai meitenei, vīrietim vai sievietei. Te ir runa arī par visām iezīmēm, kuras mūsu kultūra sagaida attiecībā par to, kas piederas vienam vai otram dzimumam.¹⁵

Dzimumu taisnīgums ietver aizsardzību un cieņas veicināšanu sievietēm un vīriešiem, kas, būdami radīti pēc Dieva tēla, ir līdzatbildīgi radības namturi. Dzimumu taisnīgums tiek izpausts līdztiesībā un līdzsvarotās spēka attiecībās starp sievietēm un vīriešiem un institucionālo, kultūras un interpersonālo privilēģiju un apspiestības sistēmu, kas veicina diskrimināciju, likvidēšanā.

---

¹⁴ Turpat.

¹⁵ Turpat.

Dzimuma jautājumu vispārējā virzīšana ir pievēršanās jautājumiem par dzimumu visā plānoto darbību gaitā no sākuma līdz noslēgumam.

Tā ir stratēģija, kas attiecas gan uz sievietēm, gan vīriešiem nozīmīgu norišu un pieredžu padarīšanu par nostāju un programmu veidošanas un īstenošanas, novērošanas un izvērtēšanas integrālu dimensiju visās politiskajās, ekonomiskajās un sociālajās sfērās, lai sievietes varētu gūt līdzvērtīgu labumu un netiktu īstenota nevienlīdzība. Augstākais mērķis ir sasniegt dzimumu līdztiesību. (Pamatojoties uz 1997. gada ANO Ekonomisko un sociālo padomi (ECOSOC)).¹⁶

Jūtīgums pret jautājumiem par dzimumu: adekvāta apziņa par dažādām nepieciešamībām, uzdevumiem un atbildībām sievietēm un vīriešiem nostāju un programmu veidošanā, īstenošanā, novērošanā un novērtējumā visās sfērās.¹⁷

Dzimums attiecas uz bioloģiskajām atšķirībām starp sievietēm un vīriešiem. Dzimumu atšķirības attiecas uz vīriešu un sieviešu ķermeņiem un to bioloģiskajām funkcijām.¹⁸

Statistika par dzimumu sadalījumu ir kvantitatīva statistiska vai skaitliska informācija par atšķirībām starp vīriešiem, sievietēm, zēniem un meitenēm.¹⁹

---

¹⁶ www.un.org/womenwatch/osagi/intergovernmentalmandates.htm

¹⁷ *Act Alliance* (12. atsauce).

¹⁸ Turpat.

Sieviešu spēcināšana ir dzimumu spēka attiecību transformācijas process, attīstot apziņu par sieviešu subordināciju un veidojot viņu kopīgo spēju vērsties pret šo situāciju. Vēsturisko izslēgšanas un diskriminācijas iemeslu dēļ vēl arvien ir nepieciešams specifisks fokuss uz sieviešu darbu un spēcināšanu, lai atbalstītu centienus īstenot sieviešu individuālās un kolektīvās tiesības, lai sievietes būtu līdzdalīgas kā pilnvērtīgas pārveides veicējas baznīcā un sabiedrībā. Šajā procesā tiek pievērsta uzmanība personīgajam līmenim, palīdzot sievietēm attīstīt uzticību sev. Pašcieņa ir izšķirīgi svarīgs elements, iedvesmojot sievietes, lai tās aktīvi līdzdarbotos lēmumu pieņemšanas procesā. Sieviešu iekļaušana un spēcināšana ir esenciāli svarīga, lai veidotu pastāvēt spējīgas kopienas, baznīcas un sabiedrības. Sieviešu statusa uzlabošana veicina sieviešu lēmumu pieņemšanas spēju un vadību visos līmeņos un visās dzīves sfērās.

Dokumenta “Nostāja par taisnīgumu dzimumu jautājumos” turpmākie resursi

ACT

www.actalliance.org/resources/policies-and-guidelines/gender/

[ACT%20Gender%20Policy%20approved%20by%20GB%20](#)

[06%20Sept%202010.pdf/view](#)

---

¹⁹ Turpat.

APRODEV

**[www.aprodev.eu/index.php?option=com_content&view=article
&id=69&Itemid=29&lang=en](http://www.aprodev.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=69&Itemid=29&lang=en)**

CARE International

**[http://gender.care2share.wikispaces.net/CARE+International+Gender+Po
licy](http://gender.care2share.wikispaces.net/CARE+International+Gender+Policy)**

**Starptautiskā Sarkanā Krusta federācija un Sarkanā Pasmēness biedrības
(*International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (ICRC)*):**
[www.ifrc.org/Global/Governance/ Policies/gender-policy-en.pdf](http://www.ifrc.org/Global/Governance/Policies/gender-policy-en.pdf)

Starptautiskā darba organizācija (*International Labour Organisation (ILO)*)
**[www.ilo.org/public/english/region/ asro/mdtmanila/training/unit1/
harvrdfw.htm](http://www.ilo.org/public/english/region/asro/mdtmanila/training/unit1/harvrdfw.htm)**

**ASV Nacionālā Kristus baznīcu padome (*National Council of the Churches
of Christ in the USA (NCCC)*)**
[www.nccusa.org/pdfs/gender- 4web.pdf](http://www.nccusa.org/pdfs/gender-4web.pdf)

UN Habitat

[http://ww2.unhabitat.org/pubs/ genderpolicy/role.htm](http://ww2.unhabitat.org/pubs/genderpolicy/role.htm)

Apvienoto Nāciju Attīstības programma (*United Nations Development Programme (UNDP)*)

<http://hrba.undp.sk/index.php/assessment-analysis-and-planning/gender-assessment/genderchecklist>

Pasaules veselības organizācija (*World Health Organisation (WHO)*)

www.who.int/entity/gender/mainstreaming/Gender_Manual_Glossary.pdf